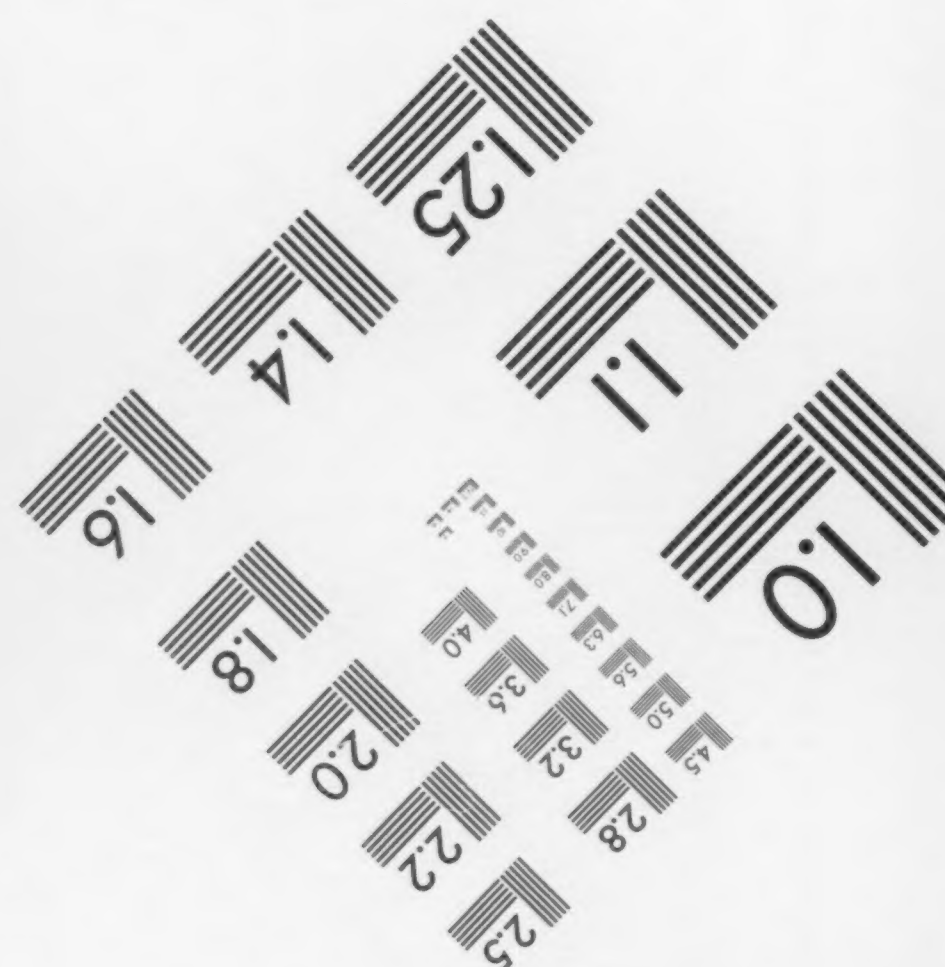
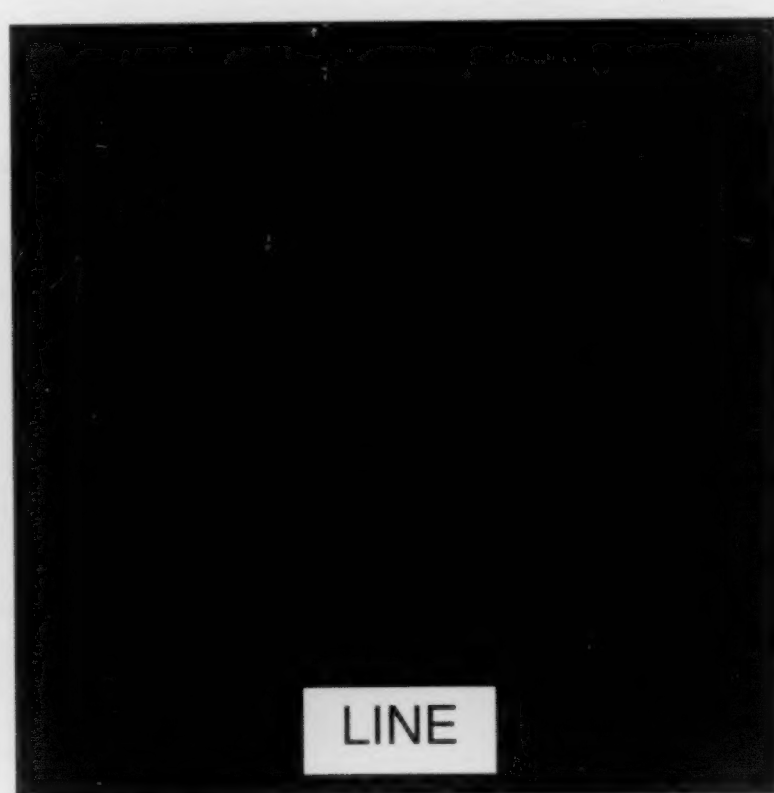
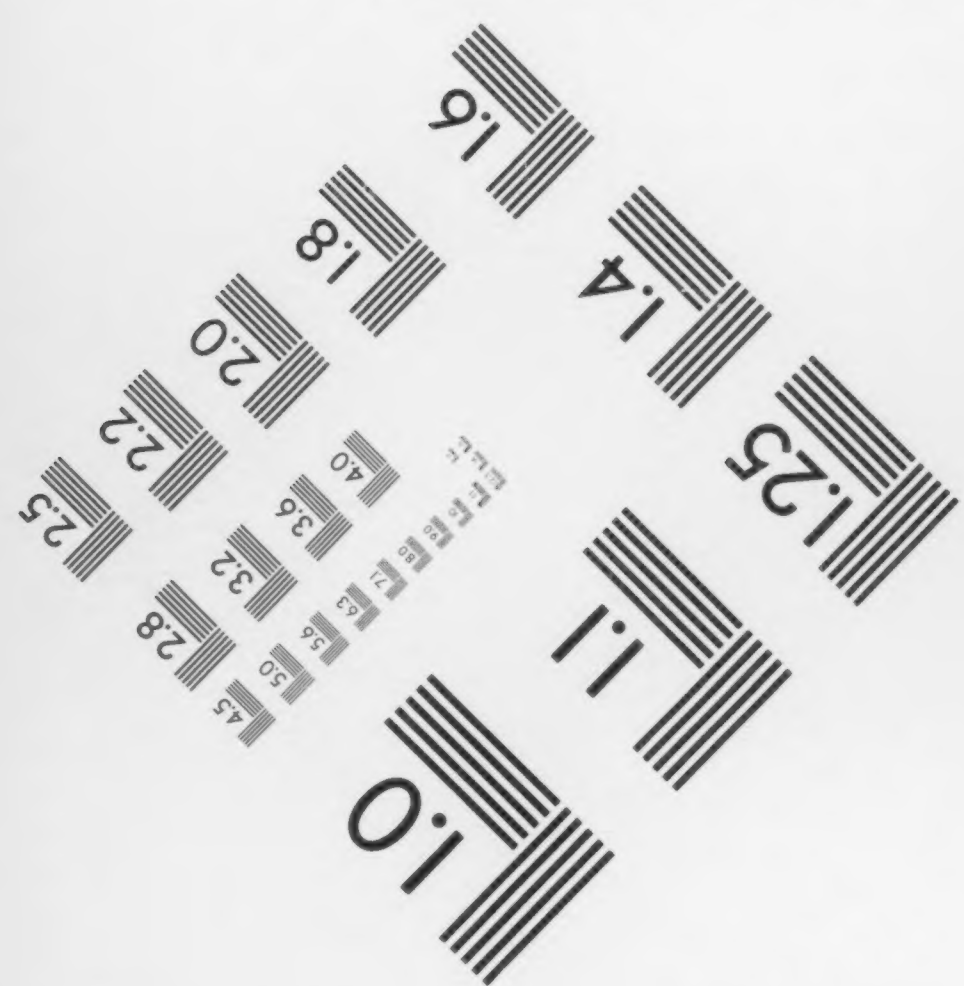
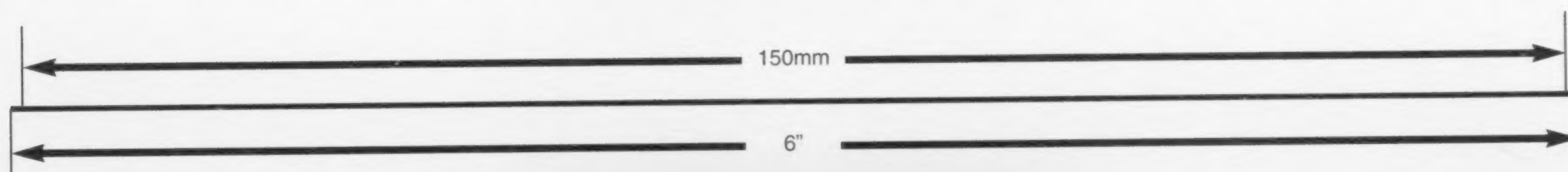
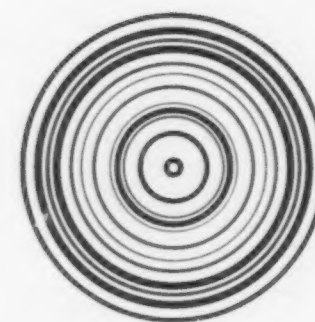
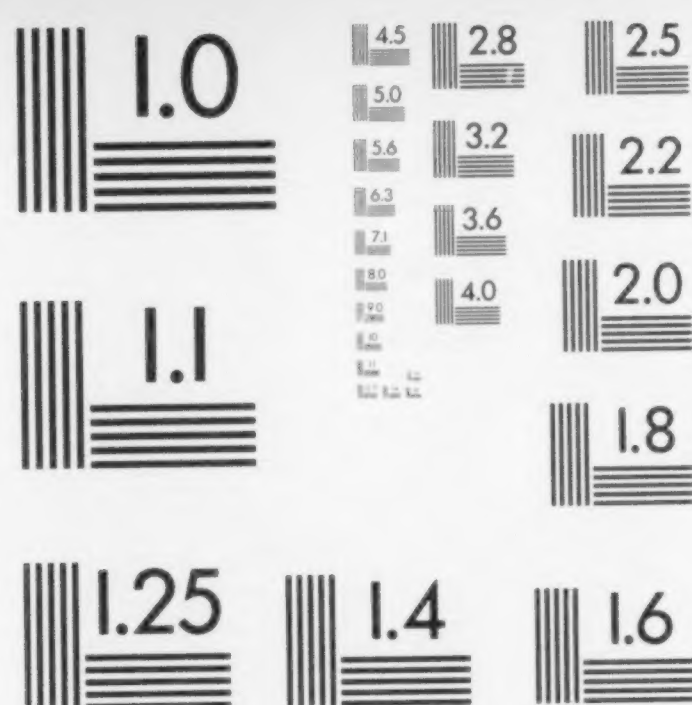
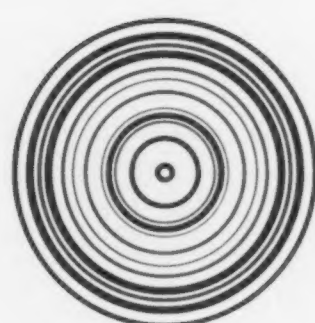
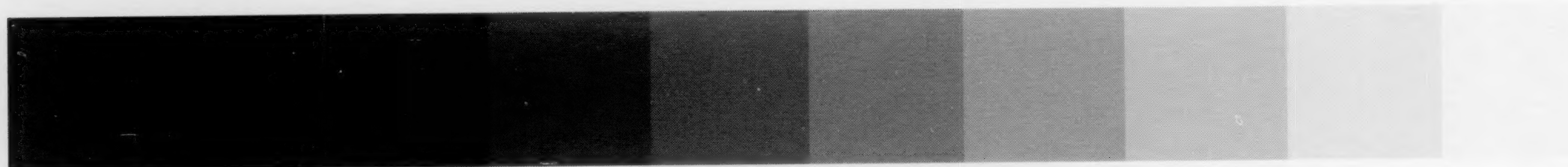
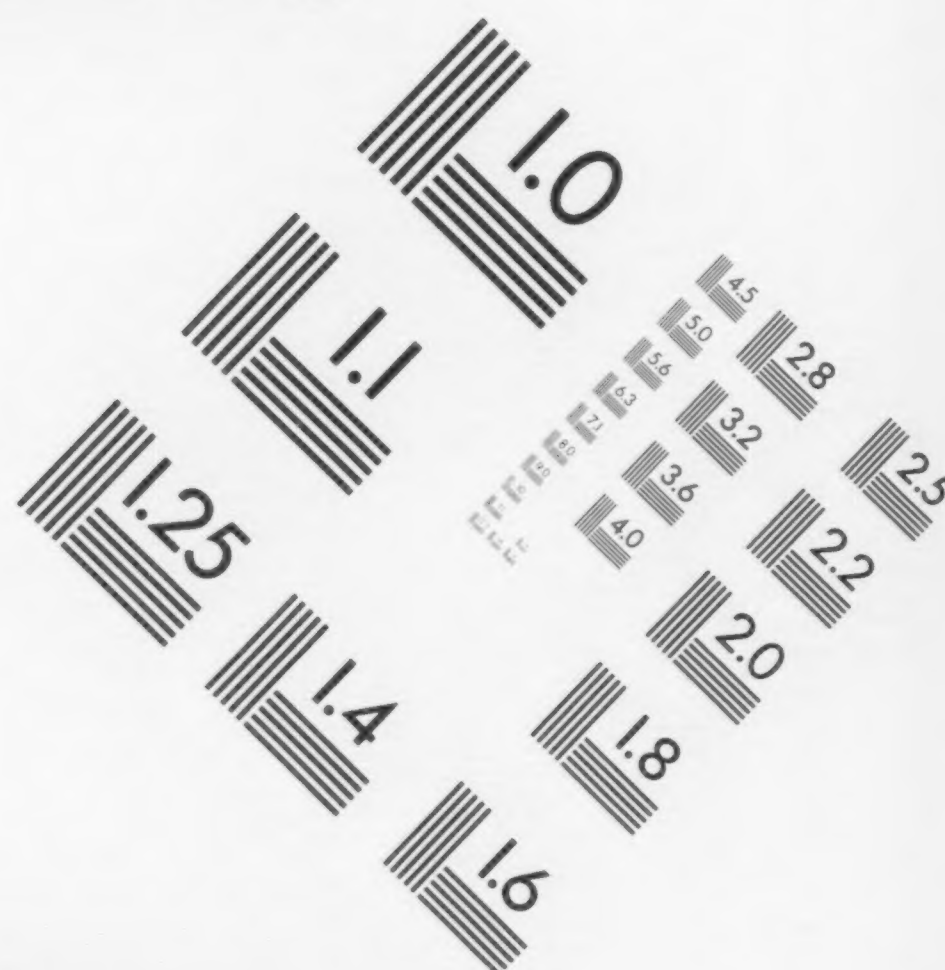
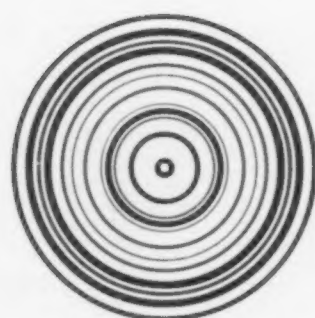

START

STANDARD
52-00104-00101

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1875.11

Meyerzohn, M. L.

**Der hamer fun leben: a
pyese in 4 akten.**

Vilna, [1908 or 1909].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1875. 14

Meyerzohn, M. L.

Der hamer fun leben: a pyese in 4 akten.

Vilna: Z. Sh. Shreberk, 669 [1908 or 1909]

52 p. ; 22 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Lithuania-Vilnius.

ID: NXYH02-B1363 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL: /106095b

Reduction ratio

X 10.0.

פערלאג פון בוכהאנדלונג ש. שרעבערק ווילנא.

דער האַמער פון לעבען

א פיעסע אין 4 אקטען.

פון דעם בעריהמטען ארטיסט

30 קאפ.

פרייז

מ. ה. מייערזאהן.

ווילנא תרס"ט

דרוק פון ה' ציונס'זאהן.

95609901

מ. ל. מייערזאהן

דער האַמער פון לעבען

א פיעסע אין 4 אקטען.

Изданіе книгоиздательство
З. Ш. Среберка Вильна.

פערלאג און אייגענשום פון בוכהאנדלונג
ז"ש. שרעבערק ווילנא.

МОЛОТЪ ЖИЗНИ Соч. М. Л. Меерсона,
Вильна, Типографія Ціонсона, Портовая ул. д. 7.

פערזאנען:

36 יאר	זיגמנד גיימאן אין אדוואקאט.
" 28	מארקוס זיין ברודער אויך אין אדוואקאט.
" 23	פאליע
" 26	זינא { זייערע שוועסטער
" 58	רהל זייער מוטער.
" 40	ליעווא ביטעלמאן זינאס מאן.
" 50	אלטער לערמאן.
" 44	יאכנע זיין פרוי.
" 27	זשעניע זייער פלעמניציע, זינאס פריינדין פון גמנאזיום.
" 22	יאשע לערמאנס א פלעמניק.
	פאשא א דינערין ביי די גמאנס.

עס האנדעלט זיך אין אונזער צייט.

כאראקטעריסטיק.

זיגמונד גיימאן. אה. סער מענש מיט א הארמען כאראקטער, אמאל וויל ער זיך אנצונעמן נאר ער קען זיך נאלד בעהערשען און נישט זיך נאר א קניגטש. ער איז זעהר מקרב זינע קרובים — נאר אז זי האבען אן צו גרען, קען ער זי נישט אנקוקען. בעזונדער אין ענערגישע געשעפטס-מעסיגע נאטור.

מארקוס. א שעהנער, א געבאלעוועטער; שטענדיג אונזער-רידען מיט זיך און מיט זיין שיקאל, שטענדיג געוועזן, ער צופט, קנטישט אלעס וואס איהם קומט אונטער דער האנד. ער פערר-כערט אלע מאל א פאפיראס; פערציהט זיך. ווארעט אונזער די שוועבעלעך און די מונדשטוקען וואו עס איז. אין 4-טען זאמט איז ער ווייך און גאבעל.

זינא. האט שטענדיג אזא פנים אקוראט ווי זי איז פערוואונדערט אדער איבערגעשראקען. זי אלען טהוט גאר נישט מיט איהר ווילען, נאר ווי עס טוט זיך מיט איהר, אלע וואס זי גאר נישט וואס צו טהון, וואס צו זאגען, וואס צו דענקען. דערפאר איז ביי איהר דאס פנים שטענדיג אז ווי שולדיג. זי האלט אלץ ערגעץ צו געהן, עס ווייזט אויס, אז זי האט זיך פערלוירען ווען זי איז געבוירען געווארען, זי האלט זיך קנדיש, נאטור און אין כאראקטער נישט שלעכט...

פאליע. רעדט נישט ווילענדיג, אמאל מיט אכשט, שטענדיג איז זי אויף עמיצען בנין, די גאנצע וועלט געפעהלט איהר נישט, האט לויב זיך א מאל נאריש צו מאכען, נאר דאס קומט ביי איהר אויס אזוי ווי א שגעון, א פערביסענע, פריהער דע.קט זי, דערנאך ענטפערט זי.

רהל. אין אנצוג און אין די מאנערען קיט זי אויס א פראסטער מענש האט ליעב זיסע זאכען און גלייבט אין קארטען. די ערנסטע זאך אין איהר לעבען איז די ליעבע צו מארקוסן. דא לעבט זי איבער איין ערנסטע הערצרייסענדע דראמע.

ליעווא ביטעלמאן. אין דער נאטור איז ער קלוג, אמאל גע-וועזען זעהר עלעגאנט, און יעצט איז ער געבעלעכט. ער ווייזט אויס אז ער לעבט נישט אויף דער ריכטיגקייט, נאר ער שפיעלט אראליע פון דעם לעבען

ער איז שטענדיג פֿרעהליך ביי יעדע אומשטענדען, געהט אָנגעהוּן ווערדיג, מיט שטיוועל. שטענדיג שיכורלאַך:

אלטער לערמאָן: אַדוקער מאַן מיט אַגעשוואַלענער נאָז, אַ נאָר, נאָר ער מ'גט אז ער איז וועדער קלוג, און יעדעס וואָרט וואָס ער זאָגט גיט ער צו אַבערדערע בעדייטונג. האָט זיך ליעב אומערום צווייגומישען און 'אומערום מאכט ער קאליע אלסדינג.

יאכנע: אַיידענע וואָס האָט נאָר ליעב איהר מאַן און קוקט איהם, אימער אין די אויגען.

זשעניע פֿון אַנפֿאַנג פֿעסט און פֿרעהליך. מען זעהט אז זי האָט ליעב אז אַרבעטען. רעדט אין ערשטען אַקט האָט און שטארק ווי אַמענש וואָס גלויבט אין זיין קראַפֿט. אין 2-טען אַקט קוקט זי שוין אַביסעל אַנדערש. אין דער סענע מיט מאַרקס'ן האָט זיך שוין ביי איהר אַרדיר געטון דער קוממער פֿון אַ נייע לעבען. אין מאַן איז נאָך דאָ אַנערדיג, נאָר אז זי געהט אוועק ביים זיך ביי איהר אלעס איבער, אין 3-טען אַקט האָט זי זיך גענו-מען אין די הענט. זי געהט אַרום צוגעקוקעטשט די ציין. זי האָט פֿאַר דער צייט אַסאך איבערגעלעבט און האָט זיך אין די געדאַנקען צוגעבונדען צו ויגמנדין, אז עס קומט אַן מאַרקס'ן חאַפֿט זי אַן אַ מורא, דען זי פֿיהלט, אז עס ציהט זי אַזוי ווי מיט שטריק געגען איהר ווילען, און אין 4-טען אַקט ביז דער לעצטער סיגנע קען זי זיך אַלליין גיט גלויבען אז זי פֿערלירט זיג-מונדן, זי וואָלט זיך געוואָלט פֿערשטעפֿען אַן עפעס... אַן וואָס וועסט זי אַלליין נישט. נאָר אז זי זאָגט איהם אַדיץ דאַמאָלס רייסט זי איבער די סטריגעס.

יאשע. גלויבט נישט אין זיך. טראכט שטענדיג פֿון דעם לעבען און האַפֿט, אז עס וועט עפעס גומעס געשעהן מיט פֿאַליען. אז ער רעדט און שפּיעלט זיך אין פֿעטשעלעך מאכט ער דאָס מיט אַיין ערעכט סינע. האָט מורא פֿאַרן פֿעטער און איז שטענדיג אויפֿגערעגט. ער איז גיט מייאס און געהט אַנשטענדיג געקלדעט.

ערשטער אַקט.

(די ביהנע שטעלט פֿאַר אַ רייך מעבליערט צימער. לינקס אַ שעהנער טיש מיט איין טישטויך. דערנעבען אַ דיוואַן און אַ קרעסלאַ. רעכטס אַ טישעל מיט בענקלעך. אין דער הינטערגרונד אַ קושעפֿקע. אַ טיש, בענקלעך, לינקס פֿון זיי אַ שירמע. צוויי טהירען.)

(רחל. ווארפט קארטען. פֿאַליע פֿערשטעלט די ארערן און לייענט אַ בוך.)

רחל. איך זאָג דיר פֿאַלע, אז די קארטען זאָגען אמת און מאַרקוס'ל וועט איה געוויינען דעם פֿראַנצעס, פֿאַליע, צו דיר רעד איך? האָסט געזעהן אַיין אונגליק? ויצט גאנצע טעג מיט פֿערשטאַפֿטע אויערן און לייענט אַ בוך אַזוי ווי... אַזוי ווי... איך ווילס אַלליין גיט וואָס. איך רעד צו איהר און זי הערט מיך ווי די קאַץ. פֿאַליע! דו הערסט וואָס איך זאָג דיר?

פֿאַליע. וואָס איז דאָ צו הערען? שטענדיג דאָס זעלבע. מן הסתם עפעס פֿון מאַרקוס'ן.

רחל. נו יאָ. איך זאָג, אז עס פֿאַלט אויס אז מאַרקוס וועט געוויינען דעם פֿראַנצעס.

פֿאַליע. וואָס פֿאַר אַ פֿראַנצעס?

רחל. וואָס פֿאַר אַ פֿראַנצעס, פֿרעגסט דו? נישט אומזיסט זאָגט זיגמונד, אז דו ביסט פֿון הימל אַראָפֿגעפֿאַלען. דו ווילסט דען גיט אז מאַרקוס'ל פֿערטיידיגט היינט דעם פֿראַנצעס, וואָס מען האָט בע'גנב'עס די באַנק.

פֿאַליע. (פֿערטראכט) בע'גנב'ט ממ...

רחל. נו יאָ! (קוקט אויף די קארטען) ווען עס זאָל פֿאַלען אַ דאמץ וואָלט אלסדינג גוט געווען (פֿויזע) פֿאַליע, הער, וואָס מען זאָגט צו דיר! אז זיגמונד וועט פֿרעגען וואו זינא איז אוועקגעגאנגען זעה זשע, למח"ש, זאָלסט זיך גיט ארויסהאַפֿען...

פֿאַליע. (פֿערטראכט) ממ...

רחל. קום גור אהער, גיעב אַקוק... אפשר האָב איך גיט גוט צווייגט די קאַטען.

פֿאַליע. ווארף עס אוועק, עס וועט אַלץ איינס נאָר גיט ארויס פֿון דעם.

רחל. פֿאַר וואָס?

פֿאַליע. (ווי פֿריהער) אַזוי איז שטענדיג אין לעבען, ווארף אַדון ווארף אהער, עס קומט גאַרנישט אַרויס (מען הערט אַקלונג)

רחל. נאָרישקייטען! וועסט זעהן, ער וועט געוויינען, לעבען זאָל ער.

גור געוונד זאל ער מיר זיין, ער רעדט אזוי גוט, בעסער אפילו פון זיגמונד'ן, האטש זיגמונד איז שוין אבערהומטער אדוואקאט, אבער ווי קומט ער צו מארקוס'ן, יעדעס ווארט איז דאך ביי איהם פערל; ווי קען גאר זיגמונד אזוי ווירקען אויף א מענטשען ווי ער.

פאלע. פונדעם-וועגן געווינט זיגמונד שטענדיג און מארקוס פערשפילט; און יעצט וועט ער אויך פערשפילן.

רחל. ביים זיך אב די צונג...

(אויפטויט יאשא מיט ביכער און העפטען).

יאשא. גאט העלף אייך! איך געהערשט פון דעם פעטער, בין איך אריין געלאפען אויף אהאלבע שמונדע; באלד דארף מען לויפען. רחל. (שטייט אויף) וועט איהר אפשר טרינקען טהע?

יאשא. מערסן! (נעהט צו צו פאליען) מיין העפליכען גרום! (פאליע קוקענדיג אין בוך דערלאנט איהם די האנד) היינט איז ביי מיר אשווערער... אונגעהויער... ציך פארדאן, איך שלאג אייך איבער דאס לעזען...

רחל. פאלע! מען רעדט דאך דאכט זיך צו דיר. (פאליע שטעהט אויף, דערנעהט דאס בוך, וואס יאשא האט געבראכט און קוקט דורך) זי קען זיך גיט אפ-ייסען פון די ביכער. זי פוילט זיך, אפילו, די האנד צודערלאנגען.

פאלע. געוויס פויל איך זיך, עס ווערט נומאס; יעדעס מאל און יעדע מענטשען מוז מען די האנד אויסשטרעקען...

רחל. איהר ווייסט, מיין מארקוס'ל פערטיידיגט היינט אין אקרוזשנאי סוד.

יאשא. (גלייכצייטיג) געבע גאט, געבע גאט. און איך וועל איי! אונזען איין אנדערע בשורה: דער פעטער האט היינט געזאגט, אז ער וועט אריינגעהן צו אייך.

רחל. זעהר שעהן.

פאלע. ס'טוהט מיר הנאה.

יאשא. פאלע האט פינד דעם פעטער אלטערן.

פאלע. איהם אפילו נישט, גאר זיין פערשוואלענעם נאז קען איך גלייכצייטיג נישט צוועהן. (יאשא מאכט מיט דעם פינגער און שטייבעלט)

רחל. פאלע! אוי עס איז פון איהר נישט אויסצוהאלטען (אכ)

יאשא. ווילט איהר וויסען נאך אנניעס: זינעס מאן ליאווא ביי-מעלמאן איז געקומען צופארהרען און איז געווען ערשט ביים פעטער.

פאלע. נו, וואס געהט עס מיך אן?

יאשא. נו, און צו וואס איז ער געקומען ווייסט איהר?

פאלע. (ניט ווילענדיג) פון וואנען זאל איך וויסען?

יאשא. אפשר וועט ער איהר געבען גט אדער זי וועלען זיך איבערבעטען און צוריק געהען.

פאלע. פון מינעם וועגן זאלען זי זיך גיין, זאלען זי זיך איבערבעטען, ס'איז גיט מיין זאך?

יאשא. און פון זשעניען—איז אמת וואס מען זאגט?

פאלע. און פון זשעניען האט מען מיר שוין אויך דורכגעבויערט די אויערן מיט אלערליי פליאטקעס... און עס איז גלייכער פון דעם נישט צורעדען...

יאשא. אויב אזוי... פון וואס זשע וועלען מיר ריידען?

פאלע. אז עס איז נישטא פון וואס צורעדען, שווייגט מען.

יאשא. (נאך אפויזע) אט ערשט בין איך געגאנגען פונ'ם פעטער אהער נישט מעהר ווי 20 מינוט, און איך האב אזוי פיל איבערגע-לעבט אויף דעם וועג... עס לויפען מענטשען... ביי יעדע פערזאנע פנים'ער, יעדער איילט זיך ערגעץ... וואס לויפען זיי? וואהין איילען זיי זיך? איך קוק זיך צו צו זיי... און גור דאס מאכט מיך געוועזן... איך לויף אהער, איך קום צוגעדן און איהר רעדט מיט מיר אזוי קאלט, איהר האט אפילו גיט געוואלט געבען אזוי ווי עס געהער צו זיין די האנד.

פאלע. אט איז מיין האנד, נאט אייך מיין האנד גור וויינט נישט (יאשא קוועטשט איהר האנד).

יאשא. פאלע, מיין טהייערע פאלע.

פאלע. אי, וואס טוט איהר?

יאשא. עס טוט וועה? א... עס טוט וועה?

פאלע. (רייסט ארויס איהר האנד) דאס איז נאריש!

יאשא. (טרויעריג) יא נאריש, נאך נארישער דערפאר וואס מיר קענען גיט זיין קיין גארעניס (עס קומט אריין רחל).

רחל. מארקוס'ל איז נאך נישטא? קומט טהע טרינקען.

יאשא. (פערטיפט אין זיינע געדאנקען) אף, ווען מיר וואלטען געקענט לעבען אזוי ווי קינדער אדער ווילדע חיות!

רחל. וואס פאר א חיות? וואס רעדט איהר?

יאשא. יא, יא. נישט קלעהרען, נישט דענקען, גיט טראכטען...

(מען הערט קלינגען).

רחל. וואס הייסט נישט קלעהרען? מען דארף יא קלעהרען.

אייך שמעהט נאך א גאנץ לעבען, איהר קענט ווערען א מאן און א פאטער פון קינדער וואס הייסט נישט קלעהרען? (זיגמונד קומט אריין אין א פראק מיט א פארטפאל, רחל קוקט אין טוהר צו עס נעהט מארקוס).

זיגמונד. (צו פאליען און יאשען) גאט העלף, מינע קינדערלעך, (בעטראכט זיי) פוי, וויערע פנים'ער, אקוראט ווי בעגאסען מיט עסיק... (נייסט זיך מיט זיי).

רחל. דו ביזט גאר אליין געקומען? און וואו איז מארקוס'ל?

זיגמונד. (קלייבט פון פארטפאל פאפירען). ער איז ענטרוגען פון מיר

אין אקרויזשנאיי סוד. פערשוו ונדען געווארען, ווי איין שילער וואס קען
 נישט זיין. ויבאפע און ווארט אויף זיין שטראפע.
 רחל. וואס—זשע ער האט געוואונען דעם פראצעס?
 זיגמונד. וויס איך וואס... פארשפילט.
 רחל. אוי וועה איז מיר!

פאליע. נע זעהסט שוין? (צו יאשען) קומט, די מאמע וועט
 באלד וויינען.

יאשא. דער פעטער אלטער קלייבט זיך צו אייך.
 זיגמונד. א! דער פילאזאף, און מן הסתם מיט דער מומע
 יאכגע...

פאליע. אודאי מיט דער געטוואלענער נאז, (צו יאשען) קומט
 שוין, איך וויל טהע טרינקען.

יאשא. (ווערט געשלעפט פון פאליען) ער וועט דא זיין ארום 4 א-ויי-
 גער (אב מיט פאליען).

זיגמונד. זעהר אנגענעהם! (בעהסט אייניגע פאפירען ארויס אויס'ן טיש
 בעהסט דעם פארטפעל און וויל נעהן).

רחל. וואוהין געהסט דו?

זיגמונד. איך וויל אראפגעהמען פון זיך דעם האמוס... (צייגט
 אויף זיין פראק).

רחל. (אויפגערעגט) דערצעהל זשע מיר פריהער פון מארקוסלעך,
 זיגמונד. איך האב דאך דיר שוין דערצעהלט, אז ער האט
 דעם פראצעס אריינגעלעגט אין דער ערד,--און איך בין זעהר צו-
 פרידען מיט דעם.

רחל. (בייז) דו ביזט צופרידען?

זיגמונד. אונגעהער צופרידען; וועט ער וויסען דאס אנדערע
 מאהל נישט אונטערגענועהמען זיך, צו פערטיידיגען אזעלכע פראצעסען.
 רחל. אהא! ביזט ביז וואס ער האט גענומען דעם פראצעס
 אן דיר; דו ווילסט נאך, אז אן דיר וואל מען זיך נישט קענען ריהרען.
 זיגמונד. פארקעהרט, איך וואלט זעהר געוואלט אז מארקוס
 וואל שוין אמאהל קענען לעבען זעלבסטשטענדיג, נאך די צערטליכע
 מאמע האט איהם פון קינדהייט אן איינגעוואוינט צו פיהרען ביים הענטעלע.
 רחל. איך וועל דיר זאגען: אז דאס וואס מארקוס'ל געהט זיך
 צו אזעלכע פראצעסען, וואס טויגען אויף כפרות ביזט דו אליין שאלדיג
 אין דעם.

זיגמונד. אזוי נאך? איך בין שולדיג?

רחל. (הייס) יא, דו ביזט שולדיג, ווייל דו האסט איהם קען
 מאהל נישט געגעבען קיין פראקטיקע,--און איבערהויפט, האסט דו
 גור לייע זיך אליין, און... דיין מיטהעלפער'ן.

זיגמונד. איך דאך קיין מיטהעלפער'ן...
 רחל. און זשעניעטשצקע... קארג האסט דו דורך איהר...
 זיגמונד. (שלאגט איבער) זשעניע ארבייט ביז מיר; זי שרייבט
 אויף מיין רעמינגטאן, און דאס איז אלעס.

רחל. ס'פארשטעהט זיך, אז זי איז ביז דיר פעטער פון דיין איי-
 גענעם פרידער, איהר גיסט דו צופערדיגען, און מארקוס'ן גיסט דו
 שטענדיג איבער די ערגסטע געשעפטען.

זיגמונד. זעהר שעהן, זעהר שעהן.
 רחל. גור דיר אליין קומט אליין... אקוראט ווי ער וואלט געווע-

זען, איך וויס אליין נישט וואס.

זיגמונד. זעהר וואויל... זעהר וואויל... (מארקוס קומט אריין אין א פראק).

רחל. (ווארפט זיך צו מארקוס'ן) מארקוס'ל, מיין טהיייערער! נעהם
 זיך נישט צום הארצען, (מארקוס גיט איהר אין האנט א פעקעל איין געוויקעלט
 אין פאפיר) וואס איז דאס? (שטויסט זיך אן) מיין טהיייערער, ער האט
 נישט פארגעסען, (צו זיגמונד'ן) זעהסטו ער האט לייעב די מאמע, ביי
 אזעלכע אומשטענדען, און דאך... (אומארמט מארקוס'ן, ער קושט איהר האנט).

זיגמונד. דאס איז זעהר פיין פון זיין זייט אבער דו האסט
 פארגעסען, מאמע, אז דער דאקטאר האט דיר פארוועהרט צו עסען
 זיסע זאכען...

רחל. שטענדיג ווארטשעסט דו, אביסעל פלוימען מעג מען, (צו
 מארקוס'ן) מארקוס'ל, לאז זיך נישט אב! עס מאכט זיך... א מאהל איז
 נישט געלונגען... איבערהויפט אין אקרויזשנע איז דאך שווער...

מארקוס. (מיט א קראנקע שטימע) גיין, מאמע, דאס איז שוין מיין
 שיקואל אזוי... מיר וועט קיין זאך נישט געלינגען, קיינמאהל נישט...
 זיגמונד'ן געלינגט אלעס; ביי איהם איז אלעס גרינג! ער האט אלעס...
 אבער איך...

רחל. פארשטעהט זיך. ער פארשטעהט דין נישט, אזוי ווי
 דער זאטער דעם הונגעריגען. (עסט פלויסען)

זיגמונד. וואס הייסט, מיר איז געלונגען? עס געלינגט מיר
 אלעס, ווייל איך טראג אויף מיינע פלייצעס די שוועריגקייטען פון דעם
 לעבען, דו אבער האסט לייעב, אז אנדערע וואלען טראגען, און דו
 זאלסט זיך זיצען רוהיג, ביזט געוויינט, אז אנדערע וואלען דענקען אן
 דיר און דין אפהיימען.

מארקוס. (אויפגערעגט) גיין, איך בין נישט געוואוינט, איך קען
 נישט געוואוינט ווערען, אז די אנדערע פאר זייער פארזארגען, זאלען
 מיך פרעסען, ערנדיגערען ווייל זיי געלינגט אלעס; פאר דעם וואס
 דו פערזארגסט מיך, געהמסט דו ביי מיר דערנאך די נשמה ארויס.

זיגמונד. ווי אזוי זאל מען דיר די נשמה נישט ארויסנעהמען.
אז דו האסט אזא קליינשטינקע נשמה'לע?

מארקוס. זעהסט מאמע, ווי ער שפאט פון מיר.
רחל. וואס זאל מען טהון, מארקוס'ל? מ'דארף לידען ביי
דו וועסט זיך שמעלען אויף די פיס. ביי איהם, אפרודער און נישט
קין פרודער איז אלעס איינס! קיין מיטלייד...
זיגמונד. אשעהנעם דאנק אייך, הייסט עס, אז דאס גאנצע
לעבען וואס איך הארעווע פאר אייך, האט ביי אייך גאר נישט קיין
ווערט?

מארקוס. פאר דיין הארעוואניע זענען מיר דיר דאנקבאר, נור
דאס וואס דו פאדערסט שטענדיג, אז אלע זאלען זיין אזעלכע ווי דו,
און אויסער זיך, ווילסט דו קיינעם נישט אנ'ערקענען...
זיגמונד. פון וואנעך נעהמסט דו דאס? איך בין דיר נישט קיין
בייטפיעל. זאל זיגמונד ניימאן בלייבען זיגמונד, און מארקוס זאל בליי-
בען מארקוס...

מארקוס. וואס-זשע זאל אבער טהאן דער מארקוס, אז ער
איז געבוירען אונטער אזא ניקזאל, וואס פערטאורטיילט איהם צו זיין
אנ'אומגליקליכער אין זיין גאנצעם לעבען?
זיגמונד. וואס מיר שיקזאל! יעדער מענטש מאכט זיך אליין
זיין ניקזאל, וואס פאר אטיקזאל צום בייטפיעל, האט דו געצוואונ-
גען אנצונעהמען דעם פראצעס פון דעם טויגעניכטס גנב, קאמבינען?
מארקוס. מיין קליינע איז נישט קיין גנב און קיין טויגעניכטס,
ער איז נור איין שוואכער מענטש, און זיין שוואכהייט האט איהם
געבראכט צו דעם... נור איך ווייס, דו ביזט קיינמאל נישט מוחל
קיין שוואכהייט, דו וואלט גיכער געדארפט זיין א פראקטאד נישט קיין
אדוואקאט...

רחל. אט, דאס איז אמת.
זיגמונד. אזוי מיינט איהר, און איך האב נאר דיר געוואלט
זאגען איין זאך: דער מענטש וואס גלויבט נישט אין זיך, האט אין
מינע אויגען א פנים ווי א פערפילטער עפעל... נישט מעהר...
מארקוס. (שלאנט איבער הייס) אה, דאס איז דאך מיין אומגליק,
וואס איך גלויב נישט אין זיך, וואס איך האב זיך אן אן יעדען געשעפט
וואס קומט מיר אהן אין די הענט; איך האב מיך פערלוירען; איך פאל
אלץ נידעריגער און נידעריגער אין מינע אייגענע אויגען; דו מיינסט
איך פערשמעה נישט ווי מוהטלאז, ווי אונגעכמיג, ווי קליין איך בין...
רחל. גאט איז מיט דיר, מארקוס'ל, פארקעהרט, דו ביזט
א קלוגער און א טאלאנטפאלער...
מארקוס. מאמע, כ'וועל פון זינען אראפ! (וויינט)

זיגמונד. (קלאפט מארקוס'ן אין פלי צע), נו, גענוג, הער אויף
צו הליפען, וואס געוויין? ווען געוויין? גיב א שפיי אויף דעם פער-
גאנגענעם, און הייב אן פיהרען א ניי שטארק לעבען, גיב מיר דיין
האנד! (נישט זיין האנד) און זאלען מיר בלייבען גוטע פריינד... אוי, אוי,
ווי קאלט דיין האנד איז... ווען איך קוק אויף אייך, פאליען, אויף
זינען, אויף אייך אלע, גלויבט זיך מיר, אייך אלע... אזוי ארומהאפען
דריקען צו זיך... אנווארמען אייך, אריין הויכען אין אייך קראפט,
ענערגיע און לעבדאפט... (מען הערט קליינען)
רחל. אט אזוי, אזוי איז גוט.

מארקוס. איך ווייס, זיגמונד, דו ביזט א גוטגערינגער, דעסטא
איז ערגער פאר מיר, און אפער פאר דיר אייך.
זיגמונד. (קומט אריין, געהענדיג נעמט זי פון זיך אראפ דעם הוט, די נאנצע צייט
מאכט זי צירעכט איהרע האר, פערלירט די שפילקעס אלע מאהל, הייבט זי אויף און שטעקט
יי צורק אין קאפ), מאמא שא ווייסט... (דערזעהט זיגמונד'ן און בלייבט שטין ערשטאקען
זיגמונד. (קוקט איהר אין פנים) פון וואנען קומסט דו דאס?
זיגמונד. איך... (ווייט נישט וואס צו זאגען).

רחל. (זאגט איהר אונטער) דו האסט דאכט זיך געוואלט געהן קיין-
פען נאכטען?
זיגמונד. יא... איך...

זיגמונד. (נעהט צו צו זינען נעהט אן איהר האנד), גיב נור א קוק אויף
מיר... יא... די אויגען פערוויינט... (זיגט לאזט אראפ דעם קאפ) ביזט
געווען ביי דיין מאן? (קוקט אויף איהר און אויף דער מוטער, זיגט שוויינט) זאגט
מיר, איך בעט אייך, צו וואס דארפט איהר מיך נארען?
רחל. ווער נארט דו?

זיגמונד. (ווארפט איהר הוט אויף אקעסלע אין נעהט צו צו מארקוס'ן און דערזעהט
איהם שטיל, ער הערט זי ווינאט) איך האב איהר געזאגט, אז עס איז גלייכער
נישט צו געהן... האטש ליאווא איז שוין נישט אזא טויגעניכטס, ווי
דו מיינסט, א יא מארקוס? (מארקוס נישט א מאך מיט דער פלייצע)
זיגמונד. שוין וואויל ג ווארען? דער טויגעניכטס! 7 יאהר
האט ער געמאכט זינען און אונז אלע מיט זיין אויפפיהרונג און
א צינד איז ער שוין ווידער גוט געווארען?

רחל. עס טהוט דו אפער וועה דאס הארץ צו קוקען אויף
איהר? נו, דו האסט דיינס גע'פועל'ט, דו האסט אויסגע'פיהרט' דיינס,
און זי... זי איז אוועק פון איהר מאן, וואס האט מען דא אויפגעטאהן?
נישט קיין חתונה געהאטע, נישט קיין גע'גט'ע, זי לויפט ארום אויף
אראקען אזוי ווי... אזוי ווי... כ'ווייס אליין נישט וואס.
זיגמונד. האסט דו אליין נישט גע'רעהט, ווען זיגט איז אוועק
פון איהם? האסט דו אליין נישט געזאגט דאמאלס: דאנקען גאט.

אצינד וועט אונזער זינא אנהויבען צו לעבען ווי א מענטש, אן ערנידע-
רונגען, אן סקאנדאלען און אצינד זינגט איהר שוין עפעס אנדערש.
זאל איך קרענקען צו איך קען איך אלע פערשטעהן.
זינא. זיי גיט ביין, זינגמונד, ער איז געקומען צו פארהען אויף
איין טאג, ער פארהט שוין אוועק, ער זאגט, אז ער האט פאר מארקוס
אויכטיג געשעפט (חאפט זי צוריק אפארט) אוי, וואס האב איך געטהון,
דאס האט ער דאך מיר אין געהיים געזאגט.
זינגמונד. ווידער געהיימניסען?
רחל. הערסט מארקוס'ל?

זינגמונד. נו, איך וואלט מארקוס'ן נישט ראטהען צו זעהן זיך
מיט איהם, און איבערהויפט צו פיהרען געהיימע געשעפטען מיט אזא
גידעריגען מענטש...
מארקוס. וואס איז ביי דיר פאר א טבע זיך שטענדיג צומישען.
רחל. אומערום מיט ער זיך...

זינגמונד. מערקווינדיגע מענטשען, לאז איך זיין צו רוח, זאגען
זיין אז איך דערווייטער זיך פון זיין אומי ווי אפרעמדער, און ווען איך
ערלויב מיך צומישען הייבען זיין אן צו ערניגען אז איך בין א
דעספאט. איינס פון די ביידע, אדער קומט נישט אן צו מיר, אדער
לאזט מיך צורוח.

מארקוס. וואסוועט ווילסט דו אפשר זאגען, אז איך מיט דער
מאמע עסען דין פרויט אומזיסט?
זינגמונד. אקליין נשמה'לע ביי דיר... אקליין נשמה'לע...
זינא. זינגמונד הער אויף!...
רחל. שטענדיג אזוי...

מארקוס. איך מיט דער מאמע ווילען מיר נישט זיין דינע
שפילכעלעך, דו בענוצט זיך מיט דעם וואס מיר האבען נישט קיין
אנדער מיטעל צו לעבען, (מען קלינגט אונטער די קוליסען).
זינגמונד. דאס איז גידע-מערעכטיג.

מארקוס. דו מאכסט חזק פון אונז (גוט אדאנק דעם בוך אויף
דער ערד), וואס בין איך, צווינגעלע? איך בין שוין דאכט זיך נישט קיין
קענד, דו האסט קיין רעכט זיך אזוי צו בעגענהן (פרייסט זיך אים איבער די רייד)
מיט מיר... מאמאשא, גיב מיר טהע, עס האט מיר אין האלז אנגע-
הויבען צו רייסען (נעהט שנעל אב).

רחל. מארקוס'ל איז אזוי אויך צוקאכט און דו דערגעהסט איהם
צאך די יאהרען (אב נאך מארקוס'ן).
זינא. זינגמונד'ל טהייעריגקער, נעם זיך נישט צום הארצען. דו
ווייסט דאך אז מיר אלע האבען דך ליעב.
פאשא (קומט אריין) מיין הער, מען פרעגט זיך צו איך.

זינגמונד. ווער?
פאשא. אקלינגט! ער האט צו איך א פאפיער.
זינגמונד. באלד, באלד. (פאשא אב, אפרוימענדיג דעם בוך, וואס מארקוס
האט אראפגעווארפען)

זינא. זיי נישט ביין אויף מארקוס'ן, עפעס די לעצטע צייט
איז ער אזוי ווי א צומישטער.
זינגמונד. (פרינקט אויס א גלאז וואסער) נא, דאס וועלען מיר אי-
בערלאזען אויף שפעטער, זאג מיר בעסער, וואס איז דאס דיין ליעווא
געקומען? ער וויל דך ווידער פארדרייען דעם קאש?
זינא. ניין. זינגמונד, וואס רעדסטו? איז עס מעגליך, אז צווישען
אונז איז שוין אלעס גע'ענדעט?...

זינגמונד. דו ווילסט נישט פארשטעהן, אז צווישען אונז קען
קיין פרייערען נישט זיין: דיין ליאווא האט איין אומגליק אין אונזער
הויז צווינגעבראכט... זינאטשקע, גיב מיר דיין האנד, אז דו וועסט
זיך מיט איהם נישט זעהן מעהר.

זינא. אויף מיין ווארט, איך שעהם זיך, וואס איך האב פון
דיר בעהאלטען, און שטילערהייט געזאגט צו איהם, פערצייהע מיר,
זינגמונד! איך האב מיך פערלויבען... (נעהט איהם ארום און וויינט).
זינגמונד. נו, נו, גענוג! גענוג! געה וואש דך אב און זיין
א מענטש, גענוג, גענוג... (עס קומט אריין זשעניע מיט א פארטפעל).

זשעניע. וואס מאכסט דו, זינאטשקע? (קומט זיך מיט איה) וואס איז
דאס, ווידער נייט? און די אויגען פארוויינט! (ניט זינגמונד'ן די האנד, נישט
קוקענדיג אויף איהם) וואס איז ווידער?
זינגמונד. (קוועטשט איר לאנג די האנד) דאס איז, אז מיר זענען
ווידער געוועזען צוגאסט ביי אונזער מאן...

זשעניע. (צו זינא) וואס? ...
זינגמונד. גיט איהר אפסק, און איך געה, מען ווארט דארט
אויף מיר. (נעמט דעם פארטפעל)
זינא. (נעמט ארום פון זעקעלע א טיבעלע און וויינט די אויגען).

זשעניע. (מאכט זיך גרייט צו שרייבען אויף דעם רעמיניסאן) אכאך דא צום
שרייבען?
זינגמונד. ניין, נישט פיעל; אט האט איך דא אבגעקליבען פאר
אייך... (גוט איהר די פאפיער, זשעניע קוקט זי דורך) איהר געהט פון דער קאג-
צעלאריע? טא רוחם זיך אב אפזעל, איהר הערט?
זשעניע. (לאכענדיג) סלושאוו! (זינגמונד נעהט אב צו זיך).

זינא. (קוקט זיך אום) שווייג... (רחל נעהט פון דעם עס-צימער אין פארצימער).
מארקוס. (קומט אריין, צו זשעניע) איך האב אייך אין דער קאג-
צעלאריע געזוכט, נור איהר האט זיך פון מיר אזוי בעהאלטען.
זשעניע. (קאלט) איך בעהאלט זיך פון קיינעם נישט...
מארקוס. איהר זענט ביין אויף מיר... דערפאר, וויל איך

האב זיך גענומען צו אים פערטיגונג ... (זשעניץ קוקט אין די טאפער) איהר
האט אומסטען פערדאלטען דא זינאן, איהר וואלט נישט בלייבען מיט
מיר דא אליין. (רחל לויט אריין).

רחל. געה נאכער, צו דיר איז געקומען א קליענט.
מארקוס. צו מיר?

רחל. צו דיר, צו דיר; קריצמאן הייסט ער; ער דארף זיין
ארייבער, אויף אלע פינגער ברייאנמען; געה נאכער. (מארקוס נעהט ניד אוועק).
זשעניץ. גומען טאג.

רחל. (נעהט קאלט) גומען טאג (נעהט אב מיט א זיפץ).

זינא. זשעניץ-קע, זיי נישט ביין אויף דער מאמע, זי איז ...
זשעניץ. אז עס געפעלט איהר צו זיין ביין, וואל זי זיין ביין.
גור זאג מיר בעסער, פון וואס האסטו גערעדט נויט דין מאן?
זינא. די פארשטעהסט דאך, זשעניץ, אז איהם איז א צונד נישט
אמבעסטען ...

זשעניץ. שוין טאקי ... האסט שוין רחמנות אויף איהם; איך
זעה שוין, אז דו ווילסט זיך ווידער פערדרייען דעם קאפ מיט איהם.
זינא. נין; נאך געוועהנליך, איך האב נישט אזא חאראקטער,
ווי דו, — דו האסט א טראקען חאראקטער, דו קענסט זיך בעהערטען.
און איך ... אט ביזטו אוועקגעגאנגען פון דין פעטער, אין וואססט דיר
אליין אין א צימער; איך וואלט דאכט זיך גע-טראכען, ווען עס וואל
מיט מיר געטעהן ...

זשעניץ. אה, זינאטשקע! קענסט דו דען נישט פאר טעהן, אז
דאס בעסטע אין דער וועלט איז די פרייהייט און יעלבסט-שמענדיקייט?
אט גיסטו א צונד אוראקען אויף פארטעפאנע, דארפטו צו קינעם נישט
אנקומען. איז דען דיר נישט בעסער ווי פרייהער??

זינא. אה, גאט! איך האב נאך פארגעסען, אז איך דארף באלד
געהן אויף אב'אוראק. (קוקט אויף איהר זינער).

זשעניץ. נו, זאג אליין, דארף מען דין נישט שלאגען??
זינא. (קוקט אויף דעם זינער) און דער זינגער איז מיר אויך געבליבען
שטעהן! אזי גאט, וויפיל איז איצט דער זינגער?

זשעניץ. (קוקט אויף איהר זינער) דריי פערטעל אויף פיער.
זינא. אזוי שפעט ... און האלב פינג דארף איך זיין אויפ'ן אוראק.
און דארף נאך ... (חאפט איהר הוט) שפילען צוויי עטיידען.

זשעניץ. נו, געה-זשע נאכער, וואש דין אפ.
זינא. איך וועל געוויס פארשפעטיגען. אוי, האב איך א קאפ
בעקומען! (אב)

מארקוס. (לויפט אריין און לאכט היסטעריש) חא, חא, חא! איך בין
נישט דער אמת'ער ניימאן, איך בין א נאכגעמאכטער, איך בין גור

דער ברודער פון דעם ריכטיגען ניימאן ... נישט מעהר ... נישט דער
אמת'ער, חא, חא, חא!

זשעניץ. וואס איז מיט אייך?

מארקוס. אט דער קריצמאן הייבט מיר אן צו דערצעהלען
זיין פראצעס און זאגט צו מיר: "זעה-זשע, דער זינגער ניימאן ... איך
געטרוי אייך", זיג איך איהם, איך הייס מארקוס ניימאן ... איז ער גע-
בליבען שטעהן און זאגט צו מיר ... "זינא, איהר נישט דער אמת'ער
ניימאן"? חא, חא, ווי געפעלט דאס אייך?

זשעניץ. הערט אויף אזוי צו לאכען!

מארקוס. רוף איך זיך אן צו איהם, געהט-זשע צום אמת'ען
ניימאן; געהט אפילו צום רוח ... חחא, חחא, חחא ...

זשעניץ. הערט אויף, איך קען נישט ליידען, אז איהר
לאכט אזוי ...

מארקוס. נין, איהר ווילט נישט פערשטעהן, וואס פאר ערני-
דערונג דאס איז, זיין אזוי פיל יאהר דער שטן פון מיין ברודער, אלעס
בעהויפטען פון זינע הענד, דערין זינע נאמאציעס.

זשעניץ. נו, געהט מען אוועק פון איהם, און גענוג.

מארקוס. אוועק געהן??

זשעניץ. געוויס ... וועט איהר נישט זיין קיין שטן פון אייער ברודער.
מארקוס. און וואו וועל איך געהען מיטלען צום לעבען?

זשעניץ. אזוי רעדט א מאנספערזאן? שעהמט אייך! ווען איך
בין א וועקגעגאנגען פון מיין פעטער, האב איך נישט געהאט קיין צע-
בראכענע קאפיטעל ...

מארקוס. איהר דארפט דאך אפער פארשטעהן, דאס איך קען
נישט דינגען אפ וואס פאר א צימער'ל, קיין אינגעזיגער פון מינע קלי-
ענטען וועלען דאן נישט קומען צו מיר און קינער וועט קינמאהל נישט
וויסען פון מיר; דא האב איך האטש א פלאץ, וואו איך קען א מגעשען
אויפגעהמען.

זשעניץ. נאך מיין פערטמאנד איז בעסער צו וואהנען אין איין
קליין צימער'ל, און ליידען נויט, איידער אזוי ...

מארקוס. איהר מיינט, אז איך פארשטעה עס נישט?

זשעניץ. פארשטעהן איז קארג, מען דארף אפער קענען
טהון. (פויזע)

מארקוס. איהר רעדט אזוי הארט מיט מיר. א מאהל פלעגט
איהר נישט אזוי ריידען ... א מאהל זענט איהר געווען געהנטער צו
מיר ... פאר וואס האט איהר זיך אפגעווענדעט פון מיר? וואס איז
דאס געווארען מיט אייך? איהר זענט נאך איין אנדערע געווארען ...
האט מיין געטרייער, ברודער אויף אייך אזוי געווינקט??

זשעניע. הערט, מיין פריינד! אמאָהל האָבען מיר גור גערעדט נאָרשע ווערטער, ווי דאָס לעבען איז פּוסט, ווי נאָרשע מענטשען לעבען, און אליין זענען מיר געוועזען נאָך פּוסטער און נאָרשער, ביז ... איינער ברודער איז אמאָהל געקומען, און האָט מיר געזאָגט עטליכע ווערטער: ווי אזוי שעהמט איהר זיך גיט צו זינען און גארנישט טהון ביז איינער פּעטער, וואָס איהר פּערזאָנליכע איהם? פּעטער געהט אוועק פון זיי, און לעבט זעלבסט-שטענדיג. און די עטליכע ווערטער האָבען אויף מיר אנדריסען איינדרוק געמאכט, איך האָב דאָמאלס פּערשטאָנען, אז דאָס הייסט טאקע קיין לעבען גיט, און איך בין אוועק פון דאָרט. מאַרקוס. גישט נאָר פון דאָרט, איהר האָט זיך דערווייטערט אויך פון מיר; פון דאָס יענענען, וועלכער ליבט אייך יעצט נאָך מעהר, נאָך הייסט פון פריהער ...

זשעניע. לאַזט מיך צוהערן, דאָס איז נאָר אַ שוואַכהייט. מאַרקוס. זאָל זיין אַ שוואַכהייט, גור וואָס זאָל איך טהון, אז איך בין אזא קראַפּט-לאַזער, מוטלעזער מענטש, אז עס ציהט מיך צו אייך ... אז גור איהר קענט מיר געבן קראַפּט ... זשעניע. קראַפּט, מוט. דאָס דארף יעדערער זוכען ביז זיך. מאַרקוס. (הייבט) אז ... ב'קען אַבער אַן אייך גיט זיין ... זשעניע. יעצט ווילט איהר שוין אמאָהל זיין מיין שטין ... אַך, מאַרקוס, מאַרקוס, ווען וועט איהר שוין אמאָהל זיין אמענש, גישט קיין שטין? מאַרקוס. אין איינערע ווערטער הערט זיך אַ פּערזאָנליכע צו מיר ... איך פּערשטעה פון וואָנען דאָס קומט צו אייך, (אויפגעריסענע) אזוי רעדט מען צו מיר נאָך דעם אלעם, וואָס עס איז פאַרגעקומען! דאָס איז גרויזאָם פון איינער זיט, אונגענשליך, איהר דער'הרג'עט מיך אינגאנצען ...

זשעניע. שוין ווידער ווערטער ... אַך, דאָס מאַכט מיך וויעטענדיג מיט מיט כעס די בלעטער.

זיגמונד. (קומט אריין איבערגעשטון אין אַ געוועהנליכען אנצוג) קוים מיט צרות פטור געוואָרען פון דעם שלאַק, ער וויל צוגעהערען דאָס הויז ביז זיין ווייב און לאָזען זי אַן פרויט, עס איז אַזוי שטיקעל סחורה ... (קוקט אויף מאַרקוס) וואָס איז מיט דיר? ס'איז דיר גישט גוט? מאַרקוס. יא, גישט גוט, גישט גוט אין קאפּ, גישט גוט אין האַרצען, אזוי גישט גוט, אז עס גלומט זיך מעהר גישט צו לעבען אויף דער וועלט ...

זיגמונד. דו ביזט געוויס קראַנק, צייג מיר דוין קאפּ. מאַרקוס. לאַז מיך! איך מוז זיין געזונד און רוהיג ... איך דארף זיך פאַרשטאַנען דאָס מויל, ווען איך וויל עריינען, ווען עס טהוט מיר וועה. איך טהאָר קיין קרום פֿנים גישט מאַכען, ווען עס פּרעגט

מיך, אינוועהניג, וויל מען וועט מיר נאָך אַקלאַפּ געבען איבער'ן שטארקסטען וועהטאָג פון מיין האַרצען ... (זשעניע גיט אַ קוקענש מיט די פלייצעס און נעהט אויף איהר פלאץ).

זיגמונד. דו האָסט אַ צו עוואָך האַרץ, דערפאַר טהוט עס דיר אזוי וועה.

מאָרקוס. אוודאי, מענטש דו לאַכען! איך ווים, איהר שטארקע מענטש לאַכען פון אונז שוואַכע! נו גוט, לאַכט, איך וועל אויך לאַכען, הא, הא, הא, וועלען מיר זיין פּרעהליך, ווע' דו נשמה ווערט צוריסען אויף טויענד שטיקער ... לאַכען, לאַכען, חחא, חחא, חחא! (אב) זיגמונד. (קוקט נאָך פּערזאָנליכע) וואָס איז מיט איהם? (פערמאכט די טהור פון קארידאָר) פון וואָס האָט איהר דאָ גערעדט?

זשעניע. מיר דארפֿען זעהן איהם אַביסעל צו בערוהיגען, אַפּשר וואָלט מען איהם געגעבען אַנ'אינטערעסאַנטען פּראָצעס, ער זאָל אַביסעל אויפּוואַכען; מען קען דאָך גיט זאָגען, אז ער האָט גיט קיין טאלענט. זיגמונד. איך האָב מורא, אז פון זיין טאלאנט וועט גאָר גישט אַרויס.

זשעניע. איך בעט אייך (שטרעקט אויס די האַנד, זיגמונד קושט זי) איך וועל מיך גיט בערוהיגען, ביז וואָנען ער וועט גיט זיין אויף אַ וועג, רעדט מיט איהם אזוי ווי מיט אַ ברודער ... איהר קענט דאָך ריידען, אז איהר ווילט גור ...

זיגמונד. ער קען אַבער גיט הערען. (חלל קומט אריין) וואָס איז, מאַמא?

רחל. גאָר גיט ... איהר זענט דאָ ביינע? און איך האָב געמינט ... (אב)

זשעניע. (מיט אַטרויערנע מינע) איינער מוזטער איז אויף מיר אויפ-געפראַכט ... זי מינט עפעס אויף מיר ... קוקט קרום ...

זיגמונד. ע... ע... מיין טייערענקע ... איך בין מיט איהר דאָס גאנצע לעבען, זאָרג פאַר איהר דאָס גאנצע לעבען, און פונדעסטווע-גען איז זי שטענדיג אויף מיר אויפגעפראַכט און קוקט קרום. ביז די אלטע פרויען איז אַפּגעווענדערע לאַנקע ... טרייבט אוועק פון זיך די מרה—שחורה און הערט מיך אויס. איך מוז אייך זאָגען, אז איך בין פון אייך אונגעפרידען.

זשעניע. מיט וואָס? זיגמונד. איהר אַרבייט צופיעל, ביז טאָג דעם רעמנינגטאָן פאַרנאָכט אין דער קאנצעלאַריע, און ביז נאָכט אוראַקען ... דאָס איז שוין צופיעל ...

זשעניע. וואָרט אויס, איך וועל נאָר בעצאָהלען מיניגע חובות. דאָן זיגמונד. וואָס פאַר אַ חובות?

זשעניע. איהר ווייסט דאך, אז איך בין אוועק פון מיין פעטער
אין איין קלייד, האב איך געדארפט בארגען ביי איך געלד.
זיגמונד. לאזט צוריק... וואס פאר א געלד?
זשעניע. (הארט) איך האב גענומען, דארף איך אפגעבען. איהר
האט אליין געזאגט: דער וואס וויל זיין שטארק, דער דארף זיך באגעהן
אן פרעמדע הילפע.
זיגמונד. פרעמדע? אנו, נאך אמאהל, וואס האט איהר
געזאגט? (קלינגט).
זשעניע. טשעפעט זיך גיט צו צו די ווערטער, איך פערשטעה
אז מיר זענען כמעט גיט קיין פרעמדע, נאר איך וויל מיט דעם זאגן.
אז איהר טהוט עוין צו פועל אזוי איך פון מינעם-וועגען. איהר
העלפט מיר, און איך וויל פארקעהרט, איך וויל האבען די מעגליכ
קייטען יענעם צו דערפערן...
זיגמונד. בראווא! בראווא! איך קען איך פראפעציען, אז
איהר מאכט אונגעהויערע פארשריטע... א... (מען הערט אלטערס שטימע: "אז
איך האב קיין מאהל קיין צייט גיט").
זשעניע. דער פעטער... (יאכנעם שטימע: "מיין אלטער'ל איז שמעג-
דיג פארנומען"). איך וועל בעסער אוועקגעהן (וויל געהן).
זיגמונד. גיין, בלייבט דא, זי קענען נאך מינען, אז איהר
האט פאר זיי מורא, אנטלול פט איהר...
זשעניע. איהר האט רעכט, (הארט) איך בלייב דא! (ס'קומט אריין
הל, אלטער און יאכנע).
רחל. קוים אמאהל, זיצט, זיצט.
אלטער. (צו זיגמונד) א, גאט העלף, וואס מאכט מען? פערדינסט
געלד? גנבים זענען אויף דער וועלט דא, דאנקען גאט, אסך. (גיט איהם
די האנד) איך בין זעהר צופרידען...
זיגמונד. מיט וואס? וואס גנבים זענען דא אסך?
אלטער. גיין, וואס מען זעהט זיך געזונדערהייט... (דערזעהט זשעניע)
א, זשעניע! מיין טהייערע פלעמעניצע! (גיט פון ווייטענס זיין האנד, זשעניע
דערס זיך גיט) וואסווע? ווילסט דו אפילו גיט בערגריסען מיט'ן פעטער?
יאכנע. זשעניטשקע! (נעהט צו צו איהר און קושט זי).
רחל. זי איז די גאנצע צייט ביי אונז.
אלטער. (האלט די גאנצע צייט אויסגעשטרעקט זיין האנד) נו, זשעניע!
(זשעניע גיט קאלט די האנד) וואסווע הערט זיך? ביזט כאטש געזונד?
זשעניע. אט אזוי ווי איהר זעהט! (זעצט זיך מיט דעם רוקען צו זי
און קוקט אין די פאפירען).
רחל. זעצט איך, מינע לעבע געסט. (אלע זענען זיך, אלטער, יאכנע,
רחל אין איינעם, זיגמונד און זשעניע פון דער ווייטענס).

יאכנע. און וואו איז זינא?
רחל. געגאנגען אויף א'אוראק.
אלטער. איך האב געוואלט מיט איהר שמועסען (נעהמט ארויס
אפאפראם און פעררויכערט).
יאכנע. (רייסט ארויס דעם פאפיראס פון טויל) אלטער'ל, דו האסט
פארגעסען, אז דו טהארסט גישט רויכערן...
אלטער. אמת! אמת! דער מענטש דארף זיך אפהיימען פון
רויכערן, ווארום טאכטק האט אין זיך צוזאמן... ניקאטין... אז מען
הייבט אן דעם רויך ציהען, איז פערשטעהט איהר מין... דערפון דער-
נעהמט זיך א מין... א מין...
יאכנע. נו, גענוג שוין ציהען... דו ציהסט ארויס די נשמה
אינגאנצען. (אלע שווייבען).
אלטער. און וואס איז דאס מיט מארקוס'ל, וואס מען זעהט
איהם גיט?
רחל. עס טהוט איהם נעבעך וועה וועדער דער קאפ...
אלטער. די לעצטע גייט איז ער געווארען אזוי ביז, אקוראט
ווי מ'וואלט פון איהם דאס לעצטע העמד צוגענומען.
יאכנע. איך מיט אלטער'ן האבען איהם אזוי לעב,
אזוי לעב.
אלטער. יא, ער איז א וואוילער. א פין קינד, א פיסעל לייכט-
זינגיג; א מענטש דארף זיין... א מענטש דארף זיך קענען בעהערשען,
און דער מענטש, וואס קען זיך גיט בעהערשען, איז גלייך צו א וואגאן
וואס איז אראפ פון די רעלעסען... און אידר וויכט דאך, אז א וואגאן
געהט אראפ פון די רעלעסען, ווערט ער צובראכען... און אז א וואגאן
ווערט צערבראכען...
יאכנע. אלטער'ל! דו קענסט דאס אייגענע רעדען געהענדיגער-
הייט. (צו רחל) דער דאקטאר האט איהם אגעזאגט, אז ער זאל געהן,
נאר געהן...
אלטער. (כאפט זיך אויף פון זיין קרעסלע) יא, יא, מיין יאכנע איז גע-
רעכט, מיין יאכנע זאל לעבען, איז שמענדיג גערעכט.
רחל. אט זענט איהר מיט אלטער'ן א גליקליך פאר, אז דאס
הארץ פרעהט זיך קוקענדיג.
אלטער. איך מיט מיין יאכנען צייגען שוין דרייסיג יאהר איין
פיישעלעל די יונגע-לייט, ווי אזוי מ'דארף לעבען אויף דער וועלט...
מיר טהוען עס פאר דער געזעלשאפט, און וואס מיר טהוען פאר דער
געזעלשאפט, טהוט מען עס נאר אלס מעגליכקייט. און אויב מיר
טהוען עס אלס מעגליכקייט, איז עס שמענדיג פיינע — מעגשליכע
טהאטען... (זעצט זיך) אט, א שטייגער לא-מיר געמען...

יאכנע. אלטער'ל, די זיצט?
אלטער. (כאטש זיך אויף פון דער קרעסלע) ניין, איך געה, איך געה
ארום. (שנייט דעם נאז) צום אומגליק! פער, פער, געשען די מענטשן
דאס נישטגאטע, די הימאט ... דעם עססענין פון מענטשליכקייט. זי שפילען
זיך אזוי לאנג, ביז עס שפילט זיך עפעס אויס ...
רחל. די פארשטעהט, זיגמונד?

זיגמונד. איך פארשטעה, אז עס איז שוין צייט טהע צו טריג-
קען! ...

אלטער. (קוקט לאנג אויף זיגמונדען) די מאכט חזק פון מיר?
זיגמונד. וואס קוקט איהר אויף מיר? איהר דערקענט
מיר גיט?

אלטער. דיר דערקען איך, אבער מיין פלעמגעניצע דערקען איך
נישט ... עפעס ... (עס לויפט אריין פאולא, האלט א שרייב ביכעל אין לאכט, יאשא וויל
עס ארויסרייסען).

יאשא. גיט אב, מען טאהר נישט לייגען. (דערזעהט אלטער'ן) א ...
פאולא. אט א צוגד וועט איהר האבען אפסק פון דעם פאטער.
רחל. פאליע, הער אויף! בעגריס דך מיט דעם פאטער, מיט
דער מומען.

פאולא. (געהט צו צו זשעניען, צו קישט זיך מיט איהר) גאט העלף, זשעניען! ...
יאשא. פאולא, גיט אב דאס ביכעל, איך דארף געהן ...
פאולא. ניין, מען גיט נישט ... חא, חא, חא.

רחל. פאולא, הער אויף ...
זיגמונד. לאזט צוריק, זי וויל זיך פאלעניען, זאל זי זיך
פאלעניען.

אלטער. פון געבאלענע יאבען קומט קיין גוטעם נישט
ארויס, דען אז מען פאלעניגט זיך, הייסט דאס אז מען ...
פאולא. (וועלכע האט זיך די גאנצע צייט געראנגעלט מיט יאשא, ווארפט אוועק
דאס ביכעל אויף דערד.) געמט ... וויינט נישט. (אב)

אלטער. יאשע! הערסטו וואס איך וועל דיר זאגען, אז אנ-
ארגמליכער מענטש דארף זיין אנשטענדיג, ווארום, אז מען איז נישט
אנשטענדיג ...

יאשא. איך וועל אייך זאגען, פאטער, איך בין אזוי אויפגעגענט ...
ענטשולדיגט מיר. (געהט אב צו דער טהור, קעהרט זיך אום) ענטשולדיגט, איך
האב פארגעסן זיך צו געזעגענען, (צו יעדען בעזונדער) אדיע! אדיע!

אדיע! כ'פן אזוי אויפגעגענט ... אדיע ... (אב)
רחל. אוי, די יונגע-לייט, די יונגע-לייט! נא, מ'דארף געהן זעהן
צו דער סאמאוואר איז פארטיג. (אב)

אלטער. א צוגד וועלען מיר שמועסען מיט דיר, זיגמונד .. זאג

נא, איך בעט דך, מיר וואלטען וועלען ווסען, מיט וואס פאר ארעכט
האסטו זיך אריינגעגנב'עט צו אונז אין הויז, אום צו צעשטערען אונז-
זערע פערהעלטניסע מיט מיין פלעמגעניצע ... און אז די האסט שוין יא
צעשטערט די פערהעלטניסע ... צו וואס זשע דאסטו זי ארויסגעריסען
פון אונזער הויז אויף דער גאס?

זיגמונד. ערשטענס, איז דאס פרייליך מינדיג (פאליעהר'ג) און
קען אליין זיין פערנאנטווארטליך פאר איהרע טהאטען.

זשעניע. איך וועל איהם אליין ענטפערן: ערשטענס, האט
קינגער גיט געקענט צעשטערען אונזערע פערהעלטניסע ... דען קינגער
פערהעלטניסע האבען צווישען אונז קינגמאחל נישט עקזיסטירט.

יאכנע. נא, וואס זאגסטו צו איהר?

אלטער. די האסט די העזה מיט אונז אזוי צו ריידען? מיט
אונז, וועלכע זענען געוועזען צו דיר אזוי ווי פאטער און מוטער?

זשעניע. און וועלכע האבען זיך געגראבען אין מיין גשמה אזוי
ווי ביי זיך אין פארהויז.

אלטער. (צו זיגמונדען) דאס האסטו זי אויפגעהצט אנטקעגען
אונז, דאס האסטו זי אויסגעלערנט צו באמבלען אויף דער מאשין
(ווייט אויף דעם רעסינגמאן).

זיגמונד. פערדינען מיט אייגענע הענד, איז נישט קיין שאנדע.
אלטער. (הייס) אבער פון דעם באמבלען באמבעלט זיך אויס
אזעלכע ... אזעלכע זאכען, וואס דערנאך דארף מען גייע ווינדעלעך.

(זשעניע לאכט) דו לאכסט נאך, (צו יאכנע) זי לאכט נאך ...

יאכנע. (צו אלטער'ן) עס זיך גיט אפ דאס הארץ, האסט פאר-
געסען, דער דאקטאר ...

אלטער. לאז נאך ... זאג מיר, איך בעט דך, פון ווען אן האסטו
זיך אויסגעלערנט לאכען און ביז געווארען אזוי פרייליך?

זשעניע. זייט איך בין אוועק בון אייך ...

יאכנע. אוועקווארפען איין אייגען הויז און זיין אין דער
פרעמד איז בעסער?

זשעניע. ביי מיר איז איין אייגען הויז, וואו איך קען אט-
העמען פריי.

זיגמונד. זי איז גערעכט ...

אלטער. (ווייל זיך זעען צו זי, יאכנע לאזט גיט) די פארגעסט אבער,
אז די טראגסט אונזער פאמיליע.

זשעניע. פאר וואס איז דאס אייערע פאמיליע? און וואס קעהר
זיך עס אן?

אלטער. (הייס) וואס הייסט, וואס עס קעהר זיך אן? זי פרעגט

נאך, דו הייסט דאך אויך לערמאן, און אז מען וועט זאגן, אז פריי-
לען לערמאן איז אזוי, און אזוי... פלאמט מיר מיין פנים...
זשעניע. מיר פלאמט אויך מיין פנים, אז מען רעדט פון דעם
לערמאנען (צייגט אויף אלטערן) שלעכטס.

אלטער. אזוי רעדט מען מיט א פעטער, האסט פערגעסען, אז
אך בין...

זשעניע. פערשטעהט זיך, א פעטער... א פעטער... (שטייכלט)
יאכגע. זי מאכט נאך חיוק פון אונז...

זיגמונד. זאגט מיר, וואס ווילט איהר פון אונז?
אלטער. פון אונז? הערסט יאכגע? פון אונז! זיי זענען שוין
אונז געווארען... (מארקט קומט אריין, בלייבט שטעהען פון הינטען) דו וועסט
מיט אונז נישט מאכען קיין קינצען... איהר ווילט לעבען אן חפה וקדושין.
מארקוס. וואס... וואס רעדט איהר, איהר ערלויבט זיך דאסן
(ווערט בלייב).

אלטער. דו פערשטעהסט דען נישט, אז זיי מאכען קינצניו-
מציניו? באמפלען אויף דער מאשין, און ווילען אונז פארבלענדען
די אויגען...

מארקוס. (שרייט ווילד) ס'אלגען, ס'אלגען! (ווארפט זיך אויף אלטער)
אך וועל אויך דעם קאפ שפאלטען פאר זשעניען (רחל לויפט אריין).
רחל. וואס איז דא?

יאכגע. (שרייט) געוואלד! געוואלד!
זיגמונד. שווייגט! הערט מיר אויס! איהר זאלט וויסען, אז פריילעך
זשעניע, איינער פלעמגעניצע, איז מיין פלה, און איהר ר' אלטער זענט
א גרויסער נאר!... (מארקוס פאלט אויף א קרעסלע).

אלע. מארקוס!.. מארקוס!.. וואס איז מיט דיר?
מארקוס. (רייסט אויף דעם האלזשוד) עס ווארגט... ס'שטיקט...
שלעכט!.. (פאלט אנמאכט).

אלע. מארקוס!.. א דאקטאר!
(פארהאנג פאלט)

צווייטער אקט.

די ביהנע שט עלט פאר אן'עם-צימער, אין מיטען א טיש, איבער איהם הענגט
אלאמט. לינקס: א שאפע מיט א בופעט, דריי טירען. רעכטס: א טישעל
מיט צוויי שטולען. אויפן טיש שטעהט א פערלאשענער סאמאוואר, גלעזער,
שאלען א. ז. וו. (עס איז נאכט)

(זיגמונד נעהט ארום איבער'ן צימער. זשעניע קוקט איבער די פאסירען שרינקענדיג טהע)

זיגמונד. איך קען זיך נישט מוחל זיין, וואס איך האב מארקוסען

איבערגעגעבען אזא וויכטיגען פראצעס, איך האב איך אבער געזאגט,
אז עס איז רעזוקורט, און אצינד געהט א מענטש דורך איהם אין
אסטראג. (פויגט) אז ער איז געוועזען אין סוד אזוי ווי מ'שווגע! איך
וועל דיר זאגן דעם אמת, אז ער איז דא געבען דיר, איז ער נישט
פגעהיג צו דינקען פון קיין עום זאך, זעהסטו דען דאס נישט?
זשעניע. יא, יעצט זעה איך שוין דאס...

זיגמונד. אויב דו זעהסט יא, דארפען מיר אויך זעהן וואס
אמשנעלסטען, אז ער זאל אוועק פון דאנען... און... אפשר... איז עס
פאר דיר שווער? זאג...

זשעניע. איך האב דיר שוין פיעל מאהל געזאגט, אז די פרי-
ערדיגע זשעניע עקזיסטירט נישט מעהר... פריער ווען איך בין געוועזען
א שוואכע, האב איך ליגע געהאט דעם פרודער, אבער יעצט ווען איך
זעה, אז ער וועט קיינמאהל נישט אויסוואכסען אין מינע אויגען, אז
ער וועט שטענדיג זיין דאס ציטריגע קינד... מוז איך דיר זאגן די
ווארהייט, אז זינע ווערטער רופען זיך אפ אין טיין הארצען מיט
א פערגאנגענע טרויריגקייט, מיר ווערט אונמוטהיג אויסצוהערען איהם
יעדעס מאהל...

זיגמונד. אויב אזוי וועלען מיר פארגעסען דאס פערגאנגענע
און מיר וועלען אנפאנגען א ניי לעבען, מיר וועלען קוקען פארווערטס...
צו דעם ווייטען שטראם פון לעבען, צו אונזער צוקונפט...

זשעניע. פארווערטס, פארווערטס! איך בין גאר יעצט זיין
אנדערע, יעצט זעה איך פאר מיר א ניי לעבען, א ניי לעבע... נישט
אזוי? זיגמונד, זאג מיר צו, אז דו וועסט מיר גלויבען, אלעס גלויבען?
ווי מיין הארץ זאל זיך נישט אויסגיגען... זאלסטו מיר אלעס גלויבען,
דען עס מאכט זיך א מאהל, אז איך גלויב מיר אליין אויך נישט...

זיגמונד. דו מוזט גלויבען אין דעם קראפט...
זשעניע. אין מיין קראפט גלויב איך, נאר ווען איך בין מיט
דיר... מיין שווערער... (קוקט איהם און שמוסט איהם אוועק פון זיך) נו געה,
געה יעצט פון מיר...

זיגמונד. (נעהט צו צו זשעניע) זשעניע! (קוקט זי).

זשעניע. הער אויף, מען וועט אריינגעהן.

זיגמונד. זאלען זיי געהן. (ווייל די ווייטער ארוםנעהמען, זי דרעהט
זיך ארום).

זשעניע. ע. ע. ע! דו האסט שוין אויך שווערהייטען בעקומען?
זיגמונד. איך האב נור איין שווערהייט, און דאס ביזט דו!

(נישט א קוק אויפ'ן זיגמונד) נו, מען דארף געהן (קוקט זי, א. ז.)
זיגמונד. (קוקט אריין אנדערהין אין א הייטעלע, און א בופעט אין דער האנד, דער
זעהט זשעניען, ווייל אוועקלויפטען).

זשעניע. זינא! שמעה, וואוהין לויפסט דו?
 זינא. (רייסט זיך פון איהר) האלט מיך נישט אָפּ, זשעניע, איך
 דארף געהן...
 זשעניע. ווידער צו איהם? צום מאנן?
 זינא. וואָס זאָל איך טהון, אז איך האָב איהם צוגעזאָגט.
 זשעניע. און דעם פרודער האָסטו געזאָגט, אז דו וועסט
 נישט געהן!
 זינא. זשעניטעקע, איך גיב דיר דאָס וואָרט, אז צום לעצ-
 טען מאַהל... אויף איין מינוטקעלעך.
 זשעניע. גיין, דו וועסט נישט געהן! איך וועל דיר נישט
 לאָזען.
 זינא. נד זיך געזעגענען מיט איהם, ער ווארט דאָרט, ער פאָהרט
 שוין אוועק.
 זשעניע. זאָל ער פאָהרען, און דו וועסט בלייבען דאָ, חא, חא,
 גיב אקוק אויף זיך, וואָס פאר אפנים דו האָסט... חא, חא, חא!
 זינא. דיר איז גוט צו לאכען, און איך בין אזוי אומגליקליך...
 איך פערשטעה אליין, אז דאָס איז נאריש, וואָס איך געה צו איהם;
 וואָס זאָל איך טהון, אז כ'האָב רחמנות אויף איהם; מיינסט אפּשד,
 אז איך האָב איהם ליעב? גיין, אפילו נישט אויף אזוי פיעל (ציגט מיטן
 פינגער), איך האָב ליעב דיר, זיגמונדען און אלע אויגערע פיעל מעהר.
 מיט איהם מיט מיין מאן, איז נור א צרה; אבער... כ'ווייס נישט וואָס
 דאָס איז, עס ציהט מיך צו איהם אזוי וווּ אפּשוף.
 זשעניע. (פארטראכט) אזוי וווּ אפּשוף! מערקוירדיג!
 זינא. (קועטשט זיך צו צו זשעניע) אָם, גיב א קוק, ווי מיר איז
 א צוגד, עס ציטערען ביי מיר דו הענד און דו פיס, איך האָב אלץ
 געווארט, זיגמונד זאָל אוועק געהן, און האָב מיר גענומען שטיל מיין
 היטעלע מיט דו מופטע, און איך האָב געוואלט געהן דורך דו קיך...
 (מארקוס קומט ארוין ביי, דאס פנים בלאס, אויסגעדארט).
 מארקוס. (קוקט נישט אויף זשעניע) גומען אָבענד! (זשעניע קוקט אויף
 איהם און נישט לאנגזאם די האנד).
 זינא. מארקוסעל, (קושט איהם) וואָס איז מיט דיר? דו האָסט פיבער?
 געהם איין כינע, האָב רחמנות אויף אויז, דו מאמץ ווייס דאָך שוין
 נישט, וואָס צו טהאָן מיט דיר...
 מארקוס. איי! געהט אוועק פון מיר מיט איינער געטריישאפט!
 זינא. (מיט טרעהרען אין די אויגען) וואָס טהו איך דיר דען? מענסט
 זיך שעהמען (ווייל אפּטעהן).
 זשעניע. ווארט, זינא, איך וועל מיט דיר מיט געהן (קלויבט די
 מאפירען).

מארקוס. איהר ווילט נישט אטהעמען מיט מיר אין איין לופט?
 זינא. (שטיל צו זשעניע) בלייב דאָ מיט איהם, זשעניע, רייך מיט
 איהם, דו ווייסט דאָך, אז ער... בלייב מיט איהם, איך וועל געהן שזיעלען
 מיינע עטידען. (נעהט אָפּ, קוקט זיך אום אויף זשעניע און אויף מארקוסען).
 זשעניע. (נאך א קליינע פויער) איהר האָט מיר געוואלט עפעס
 זאָגען?
 מארקוס. גאָר נישט!.. (דאכט היסטעריש) ווי געפּעלט איך, ווי
 איך האָב דעם פראָצעס היינט אָנגעארבײט... א? קינסטליך, א? הא,
 חא, חא! איהר מיט זיגמונדען מיט איינער חתן, ווילט מיך היילען
 מיט ארבייט, און איך האָב גאָר דו לעצטע צייט, ווען מיר איז פאָר-
 געשטאנען צו רעטען א מענשען פון אסטראג, גענומען זיך צו שיכור'ן,
 נישט א דורך געשלאָגען דו געכט, געזעסען אין רעסטאראנען, אין
 שאַנט, גען, ביז איך האָב זיך פארטומעלט דעם קאָפּ און איך האָב
 אלעס פּערגעסען. אָם דאָס הייסט פערטיידיגט... איהר מיינט אפּשד,
 אז איך האָב מיטלייך אויף דעם אומגליקליכען, וואָס וועט ליגען
 דורך מיך אין אסטראג? אָבער גאָר נישט!.. אז מיין לעפּען האָט
 ביי מיר קיין ווערט נישט, וואָס-זשע ארט מיך אויף יענעם, חא,
 חא, חא! אסטראג איז אסטראג, קאמאראגע איז קאמאראגע.
 (אונטער די קוליסען הערט זיך פיאנע שפיערען).
 זשעניע. דאָס הייסט, אז ביי איך איז גאָר נישט געבליבען
 קיין שום הייליגטהום? גאָר נישט?
 מארקוס. אין מיין לעפּען איז געבליבען אלעדיגע גרוב, וואו
 עס ווערט דערטרונקען גומעס און שלעכטעס, אמת און ליגען... (פיווע)
 זאָגט מיר, דאָס האָט מיין פרודערל אייך פארווערט צו רעדען מיט
 מיר צווישען פיער אויגען?
 זשעניע. איך געפין נישט פאר גייטיג איך צו ענטפערן אויף
 אזעלכע פראגען.
 מארקוס. ער האָט איך אויך צו זינא'ן צוגעשטעלט ווי
 א וועכטער; אין גיכען זאָלט איהר ווערען זיין שקלאפען, זיין הינ-
 טעלע, און ער וועט נאָר דארפן מאכען פיעל... טוגא...
 זשעניע. איהר זענט נישט מיט אלעמען... (ווייל אוועקגעחן)
 מארקוס. (כאפט זי און ווארט אויס, איהר האָט קיין רעכט
 אצינד פון מיר אוועקצוגעהן).
 זשעניע. מיט וואָס פאר ארעכט רעדט איהר מיט מיר אזוי?
 (ווייל נעהן).
 מארקוס. (מיט וועהמאנ) גיין, גיין!.. געהט נישט אוועק, איך
 בעט אייך... איך רייך ווי איין וואהנזיגער... ענטשולדיגט מיר! איך
 האָב נישט דאָס געוואלט זאָגען... לאָזט מיך בעקלעהרען זיך... איך מוז

אייך אלעס ארויסזאגן... אג'נט וועל איך מיטגעווערען (קוועטשט זיך דעם קאפ) אן, ווי מיין קאפ טהוט מיר וועה... וואס האב איך איך געוואלט זאגן? הערט מיר אויס, זשעניע, איך פיהל... מיר לויפט נאך דער געדאנק... צו מיטען... זיגונגערן...

זשעניע. (ערציערט) מיטען? אומגליקליכער, וואס רעדט איהר? מארקוס. פאר וואס האט איהם דער שיקזאל מיט אלעס בעשאנקען? אלעס איהם: טאלאנט, עהרע, לעבע, איינער לעבע, און מיר... (קלאפט מיט די פיס) איך קען ביי אייך נישט אויסבעטען א טהיל פון דער לעבע... אפילו נישט קיין מיטלייך, דאס איז נישט רעכט, דאס איז דאס עלעכטסטע פון מיין שיקזאל, וואס מ'כט מיר אזוי וויי-טענד; איך וויל, אז איך פאל אלץ גידעריגער און גידעריגער. אן! ווען איך זאל אייך קענען ארויסזאגן, וויפיל גיפטאגס עס איז יעצט אין מיין הערצען... איך קען זיך אלץ נישט אנקוקען, ווייל איך פער-שטעה, ווי גידעריג איך בין, אבער דאס וואלט דאך געקענט זיין פאר-קעהרט, ווען גור... ווי שווער מיר איז צו פערשטעהן, אז איהר וואלט געקענט זיין מינג. דאס איז מיין גליק, מיין זעלע, מיין רעטונג. געהט איהר אוועק פון מיר, פערליר איך איך מיין לעבע... אה!... פון דעם געדאנקען ווערט דער שארבען פון מיין מוח צו-שפרונגען...

זשעניע. (איז נעשטאנען די גאנצע צייט ווי פערשטיינערט, עטליכע מאל האט י איהם געוואלט אפהאלטען, און איהרע אויגען איז געווען אנאויסדריק ווי וואלט זיך א שרעקליכער שאטאן) שווייגט! א, שווייגט! איך קען איך נישט הערען, איהר ליגט אויף מיין הערצען שטייגער... דאס איז אונגעגלייך. מארקוס. איך פיהל, אז איך זינק איין... איך שריי צו אייך... רעטעט! האב רחמנות! (כאפט איהר פאר די הענט) איהר מוזט פערשטעהן, אז אויסער אייך זעה איך פאר זיך קיין וועלט נישט, איך פיהל נישט קיין לעבע... פארטעה מיר, זשעניע, (שרייט) דער'הנע מיר נישט, האב רחמנות! האב רחמנות! (פאלט איהר צו די פיס).

זשעניע. איהר זענט מישונגע געווארען... רחל. (קומט אריין, ביז צו זשעניע) ניכטסוויידיגע... וואס האסטו דו געטהון מיט מיין זעה, מיט מיין מארקוסלען? מארקוסעל! (וויינט ביטער).

זשעניע. (געהט צו רחל, אומארטט זי) פערציהעט מיר, אויב איהר קענט...

רחל. (שטופט זי פין זיך) געהט אוועק, איהר פאלשע!... מארקוס. (ביטערליך) מאמע!..

זשעניע. (שטארק אויסגערעגט, צו מארקוסען) גענוג! אויף מיין עהרענווארט... איך וועל קיינמאל נישט צוגעהן צו אייך!.. (אב).

רחל. (געהט צו צו מארקוסען, וועלכער דעם און האלט זיך מיט ביידע הענט אין די האר) מארקוסעל, מיין קינד!

מארקוס. (שטויסט זי ווילד פון זיך) געה אוועק פון מיר! (רחל בלייבט שטעהן ערשטוינט, געהט שאקעלדיג עטליכע שריט און פאלט אויף דער קרעסלע מיט א שרעקליך געוויין. מארקוס געהט צו צו איהר) מאמא'שענקא! פערציהעט מיר! איך וויל נישט וואס איך טהו, וואס איך רעד... מיין נשמה איז אין א פינסטער-ניש (רחל וויינט שטארקער), מאמע ווען נישט, אויב דו ווילסט נישט, אז עס זאל עטוואס שרעקליכעס געשעהן!...

רחל. גיין, גיין! (וויינט אפ די טרעהרען) איך וויל נישט מער, וועסט מער נישט זעהן קיין טרעהר, דין מאמע וועט קענען זיין פרייליך, אז מיין קינד דארף עס. (פאלט, קומט אריין מיט א בוך אין דער האנט). פאלט. דא איך א געוויין? וואו אנטלויפט מען פון אייך? דא-טען זיצט בעהאלטען!... עס איז נישט אויסצוהאלטען.

רחל. וואס האסטו עס נאך דך צרינגעבראכט... מארקוס. יא, פאלט, עס איז נישט וואו צובעהאלטען זיך, עס איז שווער. (אונטער די קוליסען שפילט די פיאנע א טרויעריגע מעלאדיע).

פאלט. א צינד האט יענע אנגעהויבען בריגזשען... מ'דארף מאכען אנשטע פון אזא לעבע... רחל. הער אויף, דין לעבען הייבט זיך ערשט אן.

פאלט! יא עס שטעהט פאר אסאך שמוץ... דאס לעבען... עס שטעלט זיך מיר פאר ווי מען פאחרט אין א שמוציגן וואגאן, א-בעראל אנגעווארפען, איינגעשמירט, פון די פענסטער בלוזט... אלעמען איז קאלט, אומעטיג, אלע זענען ביז, איינער אויף דעם אנדערן... רחל. נו גענוג שוין, גענוג...

פאלט. (הערט נישט) מיעד זענען מיר שוין צו פאדרען... דער קאפ טהוט וועה, די פיס ברעכען... און מיר פאחרען און פאחרען... ארום איז לער... וויסט...

מארקוס. (פערטראכט) לעהר און טויט... פאלט. גור מיר ווילען נישט ארויסשפרונגען, ווייל מיר זענען שרעקעדיג...

מארקוס. יא שרעקעדיג... פאלט. אומגליקליכע... מיט אנ'אייביגע מכה אין דער זעלע...

רחל. לאז דיר שוין זיין גענוג! (שלעפט זי), געה פון דאנען... עס איז עין נישט אויסצוהאלטען (שלעפט זי), ארום, ארום פון דאנען. פאלט. ווייסטו וואס, מארקוס, זאלען מיר זיך אנשפורן.

רחל. דאסמו געווען אפיסעל! (שלעפט זי). פאלט. אזוי, אז מיר זאלען גאדר נישט פיהלען, גאר נישט פארשטעהן, אויף טויט שפור... (מיט רחל'ן אב).

מארקוס. (אלין אונטער די קליסען. עס שפיעלט דער פארטעיאן). יא, דער הימל איז גרוי ... א שלעכטער הימל ... אזוי פערוואלדענע ... עס שרעקט מיך ... ארום די וויסטע ... יא, — וואס איז מיט מיר? איך רייך שוין אליין צו זיך, א שלעכטער צייכען ... ב'ר'ר! ס'ווערט קאלט ... (קוקט אין די טהיר, וואו זשעניע איז ארויסגעגאנגען) זי עררעכט ... איינזאם, לעהר ... שלעכט ... (קוקט שטענדיק קאפ צום פענסטער. עס קומען אריין ליעווא באטעלמאן און פאשא) ליעווא. (זעהט נישט מארקוסען) דער אויס, קענעלע, רופ מיר אריין די מאדעם זינא באטעלמאן.

פאשא. ווי אזוי זאל איך זאגען?
ליעווא. (קוקט אויף איהר מיט א שטויבעל) זאג איהר, אז דו האסט שעהנע אייגענלעך (נעמט זי ארום און קומט איהר).

פאשא. ע!.. וואס טהוט איהר? (ריסט זיך אויס און אנטלויפט).
ליעווא. (דערזעהט מארקוס'ן) א ... מיין טהייערער, מיין שעהנער, מיין ליבער מארקוסעל, אט, וועמען איך האב געוואלט זעהן מיט יעדען אדער פון מיין פערדארבענעם קערפער (קומט איהם).
מארקוס. אמת, ביזט זעהר פערדארבען, א מענטש קומט צוגיין צו די ווייב, און קומט זיך מיט א דינעם-מיינעל ...

ליעווא. (אזוי ווי פארוואונדערט) ווער האט זיך געקושט, איך? יא!
עס איז טאקע אמת ... איך האב זי טאקע יא געפֿעס אזוי ווי א קוש-גע-געבען, נאך עס איז אנארישקייט. וואס איז דען א קוש? נישט מעהר ווי א זעמיגקייט פאר די דארשטיגע ליפֿען ... פערשטעהסט דו מיך? איך האב ליב די פראסטע מענטשען, ביי זיי, ביי די פראסטע, איז דא צומוואקס פרישעס, געזונדעס, איך האב דאס ערשט דערפיהלט מיט מיין גאנצע פערדארבענע זעלע (פאשא קומט אריין).

פאשא. די מאדעם באטעלמאן איז נישטא אין דערהיים (אב).
ליעווא. נישטא אין דערהיים ... איין ארבעט דיר אין דער נאז ... גיין, ס'איז א ליגען, איך האב אליין געהערט איהר שפיעלען, זי איז אין דערהיים ... (נעהט צו צום סאטאוואר, טאפט איהם) שוין קאלט, איין ארבעט דיר אין נאז ... נור ניש'קשה, איך קען טרינקען קאפֿע טהע אויך.
ניסט אן טהוי און טרינקט.

מארקוס. ליעווא! כאטש דו ביזט א טויגעניכטס, נור איך בין צופרידען וואס איך זעה דך, פונקט אזוי ווי דעם טייפעל, וועלכען מען וויל פערקויפען די נשמה.

ליעווא. גוט! אט דער איך דבורים פון איין אמת'ן גומען ברו-דער! איך זעה, איך זעה אז דו דארפט האבען אלעבעדיגען יונג, ער זאל קענען אריינקומען אביסעל בראנפען; שוין דא גיט ווייט איז דא א רעסטאראן, דארט איז פערדאן א בייער רעסטאראן, מיט בעזונדערע

קאפינעטען, מען וועט אינו אריינברענגען אלסדינג, וואס אונזער הארץ וועט נור געלויסטען.

מארקוס. (צו זיך) זיך פארגעסען ... זיך פערסאמען מיט אלקאהאל ... ליעווא. אוועקפלידען אזוי ווי אויף א לופט-באלאן, וואויל, גוט. מען דארף עמפאנגען מאמענטען פון אונזער גיכפארגענדענע לעבען ... (זינגט) ווער עס וויל לעבען וואויל און פיין.

דארף גיסען וויין אין האלד אריין.
אוי, גוט, אוי, פיין, איין ארבעט דיר אין נאז ... מיר וועלען לעבען, מארקוס, א גומען טאג ...

מארקוס. (איז די גאנצע צייט געזעסען פערטראכט, ער הויכט זיך פֿילצונג אויף, נעהט צו צו ליעוואן) דער מיר אויס, דו פערדארבענער מענטש, איך קען דך נישט אנקוקען, ווייל איך ביזל דאס דו וועסט מיך אריינשלע-פען אין איין גרעסערן אונגליק. דער טייפעל וועלכע האט דך א דער געבראט.

ליעווא. מיין טהייער אינגעלע, וואס פאלסטו אזוי צראפֿ ביי זיך? נו גוט, דו ביזט א שוואכער מענטש, נו וואסזשע איז? וואס דארף עס דך ארען? איך בין אליין אויך שוואך ... און איך שטאלצער מיט דעם ... וואס הארט מיך? .. יעדער גומער און אנטשענדיגער מענטש דארף זיין שוואך. (אין דעם איז א גאנצע פילאזאפיע, איך וועל עס דיר באלד ענטוועקלען)

מען דארף זיך נור ארוםקוקען אפשר איז דא געפֿעס, מיט וואס זיך די נשמה צו דערקוויקען, (קוקט אין בופעט און די פלעשער און דערזעהט אז עס איז לעהר, גוט א קנאק מיט דער צונג) עק, עק! לעהדיג, אויסגעטרונקען אינגאנצ-עס איז נאך גוט וואס איך טראג שטענדיג מיט זיך; זעהסטו, מיט דעם פלעשעל צו שנייד איך זיך קינמאחאל נישט ... מען רופט מיך טאקי אזוי ... ליעווא מיט דעם פלעשעל ... דאס פלעשעל גיט מיר כוחות, מוט, עפענט מיר מינע געהירען ... דאס פלעשעל גיט מיר צונג, קראפט צום ריידען. מיינסט אפשר, אז דאס איז פראסטע בראנפען? ניין, ברודער, דאס איז אמת'ע ספירט (נעהטט א שאל, ניסט אויס אויף דעם טאל און ניסט אן פון פלעשעל און טרינקט אויס) א! ... אז מען טרינקט ספירט, געהט עס ווי געעמערט ... א צינד נא דיר א ביסעלע, נו טרינק, טרינק, קינד מיינס, טרינק, משוגענער, טרינק, איין ארבעט דיר אין נאז! א א ווילסט נישט פון דער זעלביגער שאל? נו גוט, וועל איך דיר איבער-גיסען אין א גלאז ... (ניסט איבער אין א גלאז) טרינק, ברודער, אזוי, קנאק אריין. (מארקוס טרינקט פארבלינדעט זיך) ע ... ע, קענעלע, דו ביזט נישט גע-וואוינט צו שמעקען פולווער, נישט-קשה, וועסט געוואוינט ווערען. (בעהאלט דאס פלעשעל אין קעשענע) נו הייב זיך אויף, און געה זיך דורך א ביסעל איבער'ן צימער, אזוי, איינס, צוויי! איינס, צוויי! נו, א צינד זען זיך

אנידער, וועלען מיר דער'ן ערנסט, איך, ליעווא באטעלמאן, לערען דעם פשט אזוי: דעם שוואכען מענטשן לעבט זיך פילע בעסער ווי דעם שטארקען, די שוואכע זענען אלע גלייך, די שוואכעניט לערנט זי, אז זי זאלען זיך פערמיניגען, אז זי זאלען קוקען איינער אויפ'ן אנדער'ן בארמהעריג, דען ווען די פוזט אלען שוואך, וועסטו אויף יענעם טווא- בען אויך רחמנות האבען ... נישט אזוי, מיין טיבעלע? און וואס איז קראפט, שטארקייט? קראפט זענען צווייזע אנטקעגען זיך, עס מאכט ווי- מענד, פארשטעהסט, מיין טהייעריגקייט? שטארקייט צוטהיילט די מענ- שען צווישען זיך, אבער שוואכעניט געמט זי צוזאמען ... די שטארקע הא- בען ליגט א קלאפ צוגעבען, הרגענען, שלאגען, און דאס צווייזט דעם חמון, אבער די שוואכע דארף מען שטיצען, און מען שטיצט זי, א יא, עס איז אמת? גיב מיר א פאפיראס, איך האב שטענדיג ליגט צו רויכערען פרעמדע פאפיראסען. (פעררויכערט) אין דער ווירקליכקייט, אז די ווילסט וויסען, איז שוואכעניט שטארקער ווי שטארקייט, דען די שטארקע ווערען מייד צו זיין שטארק, און די שוואכע ווערען קיינמאל גיט מייד צו זיין טוואך, פערשטאנדע וואו? לעבען אויף דער וועלט, ארעכט, אמת לעבען, לעבען גור די שוואכע, דען זי ארבייטען, קעמפ- פען און עקזיסטירען. מיר שוואכע זיצען אין זי, די שטארקע שלעפען אונז, זאלען זי שלעפען, כאפט זי א שווארץ יאחר ... זאלען זי שלעפען, אוי, זענען נאראנים די שטארקע!

רחל. (קומט אריין) שוין דאנקען גאט, אוועקגעשקט פאליען אין קאנצערט. (דערנענט ליכטאן) אוי, פערלעפטע קרענק ... ווי קומסטו אהער?

ליעווא. שוויגער! (מיט פריידע) לעבען זאלט איהר, אט וועמען איך האב ליגט מיט מיין גאנץ פערשבור'ט הארץ ... רחל. נו, נו, שער זיך נישט צו צו מיר, איך ווילס אז די קענסט.

ליעווא. איך קען, זאל איך אזוי לעבען, איך קען ... (א פארט) נעמען אביסעל ספירט אין מויל אריין.

רחל. האסט אונז שוין בעוויזען וואס די קענסט. (צו מארקוסען וואס בייסט די נענעל) מארקוס'ל, פוזט נישט די פינגער!

ליעווא. (נעמט ארויס פון דער קעשענע אייגענקליקעלט אין א פאפיר) נעמט, שוויגער, זאל אייך וואויל בעקומען.

רחל. וואס איז דאס?

ליעווא. דאס וואס איהר האט ליגט, לעקעכלאך אויף האנגי. רחל. דאס איז א פערשלעפטע קרענק! ער האט גיט פארגעסען, (צו נעמט דאס פאפיר) איך מאהר עס אבער גיט עסען, איך האב א קא- טאר זשעלודאק.

ליעווא. נארישקייטען! שפיטט אויף איהם, דאס לעבען איז קורץ און ביטער, דארף מען עס פארזיסען.

רחל. (עסט) מארקוסעל, ווילסט עטליכע? (מארקוס נעמט ארום, ענט- פערט נישט) זעה גור, אין דרויסען איז ווינטער, און ער געהט אין א זומערדיגען זשאקעט, צו וואס ביזטו געקומען? האסט דו מן הסתם פערשולדיגט ביז איבער'ן קאפ.

ליעווא. איך זאג אייך שוויגער, פון די קרעדיטארען איז נישט אויסצוהאלטען, יעדער וויל בעקומען געלד, עס איז אנאומגליק מיט זי, יעדערער זוכט נאר דאס קערפער ... וואס וועט זיין די ענדע דערפון? וואוהין געהען מיר?

רחל. געה בעסער ארויס, ווארום זיגמונד וועט קומען, וועסטו די האבען א שווארצען סוף.

ליעווא. איך ווילס דאך, אז דער בער איז נישט דא א צונד. רחל. וואס נאגסטו די?

ליעווא. ניין, ניין, ענטשולדיגט ... רחל. פארגעס זיך נישט, געה בעסער, ווארום זיגמונד וועט באלד אריינקומען.

מארקוס. זיגמונד, נאר זיגמונד, קיין שריט נישט אן זיגמונדען. ליעווא. איך בין מיך געקומען געזיגענען מיט מיין פרוי ...

רחל. מאך זיך נישט נאריש, און געה בעסער ... ליעווא. עס קען זיין, אז מיר וועלען זיך שוין מעהר נישט זעהן.

רחל. עס איז בעסער אזוי. געה שוין געה, איך בעט דו ... ליעווא. (שטעהט אויף) אך, איין ארבעט אייך אין דער נאז אריין ...

ס'טהוט מיר באנג ... און איך האב געוואלט מאכען מיט מארקוסען א געשעפט ...

רחל. (נייגיריג) וואס פאר א געשעפט? ליעווא. א גרויס געשעפט, א טייער געשעפט ...

רחל. הערסט, מארקוס? וואס פאר א געשעפט? זאג זשע! ליעווא. וואס זאל איך אייך זאגען? אז אייר טרייבט מיך פון דאנען.

רחל. ווער טרייבט דו? זיין! נו, זאג שוין. ליעווא. א גרויסע ירושה איז געבליבען פון מיניע א מומע, און איך האב אלע דאקומענטען ...

רחל. עס קען גיט זיין, די נארסט אונז ... ליעווא. זאל מען מיך לעבעדיגעהייט בעגראבען. אויב איך זאג אייך אליגען, איך האב שוין אלע פאפירען, און אז איך מיט מארקוסען וועלען געווינען דאס געשעפט, איז ער גליקליך ...

רחל. מארקוסעל, דאס דארף מען איבערקוקען, נישט אלע מאהל זאגט ער לינגענס. עס קען זיין א מאהל אמת אויך ...

ליעווא. (נעמט ארויס פאפירען, ווייזט מארקוסען) אט, קוק דורך — גיב נור א פאפיראס (פעררוויכערט) איהר וועט זעהן, שוויגער לעבען, איז איהר מיט מארקוסען וועלען ריין ווערען קורח'ס אוצרות, וועלען מיר האבען. רחל. ווארט אויס, איך וועל פאלד וויסען דאס אמת (נעמט צו צום טישעל, נעמט ארויס קארטען און צולייגט זיי אויפ'ן טיש) ווי פאלד עס וועט אויס קומען איז גוט.

ליעווא. נור איין זאך: עס בעהלט מיר אויף ריזיגע שפייזען ... כאטש די אדוואקאטען האבען מיר געוואלט אלסרינג אויסלייגען ... נור איך האב גיט געוואלט, איך דאך מיר געמראכט: בעסער זאל מארקוסעל אנהייגען פולע קעשעגעס.

רחל. זעהר גלייך האסטו געטון. ליעווא. ס'איז א קליינגקייט, איך האב ליגעב מארקוסען, ווי מירן גאנץ לעבען.

פאליא. (קומט אריין) איך האב זיך אומגעקערט, איך וועל נישט געהן אויף דעם קאנגערט, דארט איז אויך אומגעטויג. (רחל קוקט מיט די פלייצעס, פאשא טראנט דורך דעם מאנטעל מיט די הוט און צימער, צוריקגעהענדיג נעמט זי דעם סאטאוואר, נעמט א.)

ליעווא. אט ... אט ... אט דו, וועמען איך האב שמענדיג ליגעב געהאט ווי מיין לעבען (גוט איהר די האנד).

פאליא. איהר האלט נאך אלץ אין איין שיכורץ, איך בין אייך מקנא, אריין געהן אין א טראקטיר, מרינקען בראנפען, ביער; עסען הערינג, אווערקעס גאלער; האלבען אין איין עסען און מרינקען, און פון קיין זאך נישט דענקען ... דאס דארף זיין זעהר גוט ... ליעווא. גאלער, הערינג, אווערקעס, דאס איז זעהר גוט, אבער בראנפען, פא! .. איך מרינק שוין נישט מער קיין בראנפען ... נור ספירט ...

רחל. געה בעסער, פאליע, און שיק אריין אהער זינאן, זאל זי. אריינקומען אויף איין מינוט.

פאליא. זאל זיין ספירט, אלס איינס, אבי ס'זאל ברענגען (אב). ליעווא. שוויגער, איהר זאלט לעבען ביז אין טויט אריין. (יקוועטשט איהר האנד)

רחל. לאז צורעה. עפעס פאלט גאר נישט אויס. ליעווא. (קוקט די קארטען) ווייל איהר טהוט נישט ווי מען דארף מ'דארף דאס מאכען "הימיש". רחל. ווי אזוי?

ליעווא. אט אזוי, (ווי א מאקסיניק ווארט קארטען) דערנאך אזוי, און אזוי, זעהר איינפאך.

רחל. וואס טהוטסטו? דו לינגסט דאך דעם וואלעט אויפ'ן גינטעל!

ליעווא. אט אזוי געהט דאס לעבען, דאס הייסט "הימיש", איינס, צוויי, דריי, און פארטיג. אט איז אויסגעקומען, אז מיר וועלען זיין מיט מארקוסען ריין.

רחל. באקי אויסגעקומען, אזוי, דו פערשלעפטע קרענק! (פאלט קומט מיט א בוך אין האנד) דו פערוויינטע צורה האט זיך פערטלאסען ביז זיך אין צימער.

ליעווא. אך ... איין ארבעט אין דער גאז. פאליא. זשעניע לאזט זי נישט.

רחל. (בייז) זי לאזט גיט, וואס הייסט, זי לאזט גיט? ליעווא. מיין טייערע זינגטשקע האלט מען דא גאר אויף א קייט?

רחל. דאס איז שוין צופיל, איך וועל פאלד אליין צו איהר געהן (אב).

פאליא. ווען איך בין אויף זינא'ס ארט, וואלט איך דוקא ארויסגעגאנגען, אויף צו להכעיס זי ...

ליעווא. איהר זענט א צאצקעלע (ווייל זי ארומנעמען, זי שטופט איהם אדוק).

פאליא. לאזט מיר אפ ... די זשעניע הייבט שוין אן דא צו קאמאנדעווען, עס עקעלט צו קוקען.

מארקוס. פאליא, האלט דאס מויל!

פאליא. דו אליין לויפט איהר נאך, אזוי ווי אהונד, אומ-גליקליכער פערליעבטער ...

מארקוס. שוויג, פסיכאפאטקע! .. פאליא. אידאט!

ליעווא. (צווישען זיי) קינדערלעך מינגע, פינגעלעך מינע, קרענט אייך נישט.

פאליא. גאט מיין גאט, ווי דאס איז אלסדינג פערדארבען, גארניש, פויל! (אב).

ליעווא. מארקוסעל, מיין טייעריגקער, איך ווייס די גאנצע טראגעדיע פון דעם הארץ ... דער פעטער אלטער האט מיר אלסדינג פערזעהלט, נור פאל ביז זיך נישט אראפ, די פרויען פיינטען זיך איבער יעדער מינוט, אזוי האט געזאגט א גרויסער למדן, ווי אזוי ער הייסט, געדענק איך נישט. (קלאפט איהם אין פלייצע) הער אויף, קעצעלע, זי

פרעהלך, צוצוקעל מינים, זיי פרעהלך, איין ארבעס דיר אין גאז ... (עס קומט אריין רחל און זינא).

רחל. (אין טהור) זי דארף זיך געזעגנען מיט איהר מאן, זי אוי פארשטעהט איהר דאס גיט, ער איז דאך גיט קיין פרעמדער ... ליעווא. (נעמט צו צו זינא) זינאטשקע, מיין טייבעלע! (זינא שמעט אראפנעלאזט דעם קאפ).

רחל. קום, מארקוסעל, זאלען זיי זיך דא. (צו ליעוואן) אפער גיט לאנג. (אבערנדיג מיט מארקוסען) וואס זאגסטו, מארקוס, ווי אזוי איז אין זינע פארפירן? איז דאס אמת? מארקוס. אף, מאמע, כ'לעבען עס ארט מ'ך יעצט קיין זאך גיט. (אב מיט רחל'ן).

זינא. צו וואס ביזטו געקומען א הער! ליעווא. איהר האב צו מיר אליין געזאגט, אז דאס גליק קומט נישט צו מיר, מוז איך קומען צום גליק.

זינא. זאג גיכער וואס דו דארפסט, און געה, מיין הארץ איז מיר נישט אויף קיין ארט ...

ליעווא. (רוקט איהר צו א קרעסל'ע) זען דו, מיין טייערער ענגעל ... זינא. נין, געה פון דאנען, געה, אום גאטעס-ווילען! ליעווא. (נעמט זי) אט, דא דאסטו א קרעסלע.

זינא. אף, גאט מיין גאט.

ליעווא. יעדעס שאין האט זיין פלאץ. (נעמט זיך נעכטן איהר) ווידער אין איינעם מיט מיין טייער ווייבעלע (קומט זי).

זינא. עס שמעקט פון דיר פראגען.

ליעווא. און פון דיר מיט א דע קאלאן ...

זינא. טרינקסט גאך אלץ?

ליעווא. נין, איהר גיט ... מינסט אפער, אז דאס איז פראסטער

פראפען? נין, דאס איז עפירט, אמת'ער שפירט, 90 גראדיגער. נאך ווען

דיר געפעלט דאס נישט, האב איך מיט א געבראכט מיגענטע צוקער.

קעס. (נעמט ארויס און לייגט אין טייל א צוקערקע).

זינא. צו וואס טרינקסטו?

ליעווא. וועגען גומסקיט, זינא! איהר זאל אזוי לעבען, וועגען

גומסקיט, אז איך בין נישטער, האט יעדער מענטש ביי מיר אפנים

פון א חזיר ... און אז איך שיכור מ'ך אן, מעג זיין אפילו א חזיר,

איז ער ביי מיר א מענטש ... איך טרינק אויס ליעבע צו דער מענשהייט ...

אין טיפן אפגרונד פון שלעכטקייט ווען איך גומעס ... אזוי ווי א געווי-

סער תלמיד-חכם האט געזאגט, און אפער גיט קיין תלמיד-חכם, כ'נע-

דענק נישט ...

זינא. ווען וועסטו שוין אויפהערען צו פיהרען אזא אבשיילי-כעס לעבען? ...

ליעווא. ווער קען דאס וויסען, קעצעלע? היינט לעבט מען און מארגען גיט מען זיך א ציה אויס, און א גומען טאג פון ר' ליעווא פאטעלמאן ... (נעמט איהר האנד) א שעהן רינגעל ביי דיר, אזוואיל שטייג-דעל! (נעמט אראפ פון איהר פינגער).

זינא. טשעפע גיט דאס, ס'איז איין אנדענקונג פון מיין פאטער. ליעווא. עס דארף נישט פיליג קאסטען. (ניט א זיפן) עס וועט צונויף קומען. (לייגט עס אין קעשענע).

זינא. וואס טרוסט דו?

ליעווא. איהר נעמט עס צום אנדענקונג פון מיין טייער ווייבעלע.

זינא. גיב אף, פערדארפענער מענטש.

ליעווא. זינאטשקע, ווען איך זעה דו, גלוסט זיך מיר ווייניגן ...

(שמרענג) דו וועסט קומען צו מיר? יא?

זינא. ווידער א מאהל?

ליעווא. זאלסט וויסען, זינאטשקע, טייערע, אז איך בעקום

א ירושה און מיר קויפען א הויז, מיר וועלען ווערען בעלי-בתיים, און איך

מיט דיר ...

זינא. קיינמאהל נישט! צווישען אונז וועט שוין גאך נישט מעהר

זיין. (ווייל אויפשטעהן, ליעווא האלט זי ביי דער האנד).

ליעווא. דו וועסט קומען, דו וועסט ווייניגן און קומען.

זינא. קיינמאהל אין דער וועלט נישט! ...

ליעווא. (נעמט זיך אנדער) מארגען האלב אכט ... און זעה, פאר

מיר צו קרייגן געלד, איהר דארף זעהר געהיג, דו הערסט?

זינא. לאז מ'ך!

ליעווא. (האלט זי צו) פונקטליך האלב אכט! זעה, אז דו זאלסט

נישט פארשפעטיגען.

זינא. דאס וועט קיינמאהל נישט געשעהן! ווידער מיט דיר?

נין! וועניג האב איך דורך דיר געלויבט? דו אויגען פלעגען מיר גיט

אויסגעטריקענט ווערען ... אויף יעדען שריט און טריט פלעגסט דו

מ'ך פערבייטען אויף אנדערע.

ליעווא. זינאטשקע! אפילו שמערען פון הימעל פאלען אויך ...

און די זון האט אין זיך אויך פלעקען ...

זינא. שווייג! איהר בין שיער נישט געשטארבען פאר בושה, ווי אזוי

דו האסט זיך געפיהרט ... אז ...

ליעווא. זינאטשקע, מיין לעבען, דו ביזט אליין שולדיג אין

דעם, דו האסט מ'ך צו ווינציג ליעב געהאט ...

זינא. לאז מ'ך אויפשטעהן.

ליעווא. (האלט זי) דו ביזט אונטערלדיג. אזוי ווי 40 טויזענד פיי-
לעך קינדער.

זיגא. (רייסט זיך) לאז מיר.

ליעווא. (קעהרט זיך פלעצליך אויס צו איהר מיט דעם ווקען) ווער לאזט
דיך גיט? ..

זיגא. (נעהט און קעהרט זיך אום) זיי געוונד! ...

ליעווא. (זיגט).

זיגא. זיי געוונד! הערסט גיט?

ליעווא. (זיגט, קוקט אין פענסטער).

זיגא. (נעהט צו צו איהם) וואס? ווילסט זיך גיט געווענענען מיט מיר?

ליעווא. (קעהרט זיך אום צו איהר) זיגט טיטקע! עס טהוט מיר שרעק-

ליך פאנג, מיין הארץ ווערט צוריקגען אויף דיר קוקענדיג, איך וויל
דאך ווי דו ווילסט זיין מיט מיר, אהן מיר קענסטו גיט לעבן.

זיגא. ס'ליגטן ... איך ...

ליעווא. אמת, אמת, איך וויל געסען פון דיר דין הארץ,
מיין זיגט טיטקעלע איז נאך בעשעפן געווארען צו לעבן מיט אזא מאן
ווי איך בין. בעטראכט נור, וואס איז דין לעבן אצינד? דו גיסט
אוראקען, שפילסט סאפאלפערדיגעס, ארפעדויעס, און נאך דער שווארץ יאהר
ווייסט וואס. עס קען זיין, אז דאס איז שעהן און פין, אבער דאס
איז נישט קיין לעבן, נור אקגעטעכטס. איין לעבן קענסטו נאך מאכען
מיט מיר. אמת, א מאהל בין איך אויף צרות, כ'פין אין דר'ערד ווי גרויס
איך בין ... נור דו האסט מיר פארט ליגן, און זיגט טיטקע, דו האסט
מיר ליגן?

זיגא. אזי גאט, כ'וועל עס נישט אויסהאלטען ...

ליעווא. די לעצטע צייט האב איך זיך זעהר ליגן בעקומען,
איך שלאף נישט א דורך רוהיג די נאכט, כ'זאל אזוי לעבן ...

זיגא. ליג העכער דאס קיסטען, וועסטו אנשלאפען ווערען ...

ליעווא. יא, יא, מיין קעצעלע, איך וועל ליגן דאס קיסטען
ווי אזוי דו וועסט נור וועלען, (קוקט איהר האנד) איך האב ליגן צו קושען
מיט מיינע זינדיגע ליפן די ווייכע, ווארעמע, אונטערלדיגע הענטעלעך.
זיגמונד. (קומט אריין, דערוועגט זיך, ווערט ער ביז. ער ווייזט ליעווא'ן

אויף דער טהיר, זיגא אב).

ליעווא. איך וועל דיר זאגען דעם אמת, אז דאס איז זעהר
אונגעגנליך. דו קוקסט אויף מיר אזוי ווי עפעס אויף איין ארגעסטאנט,
און איך בין א פשוטע שטילע חיה. אזוי שטראפען א מענטשן דערפאר
נאך, ווייל ער האט א שוואכהייט און האט ליגן אביסעלע בראנגען,
דאס איז אונפארמהרעדיג ...

זיגמונד. נישט איך וועל דך שטראפען, דו וועסט אהן מיר

בעשטראפט ווערען. איך האב פאר דיר אזוי אויך צופיגל געטהון, און
יעצט וועל איך אויך בעצאהלען דינע חובות.

ליעווא. מיט אבעדינג דאס איך זאל זיך גיט'ן מיט זיגא?
א שוועהר שטיקעל ארבייט האסטו גענומען אויף זיך.

זיגמונד. וואס עס זאל גיט זיין, כ'זאל איך מינס אויספירען,
ווילסטו מיט גומען איז גוט, אלא גיט, וועל איך זיך צווינגען.

ליעווא. זיגמונד, איך שוועהר דיר, אז איך בין א גומער מענטש,
כ'וואלט די גאנצע וועלט געוואלט צוריקגען צו מיין הארצען.

זיגמונד. דאס איז זעהר פוין פון דין זיט, נור עס איז בע-
סער, וואס ווייטער דו וועסט זיין פון אונז. ווען איך קען זיך פערשיקען

אויף סאכאלין, וואלט איך עס געטהון מיט פארנגיגען.

ליעווא. אויף סאכאלין, הא, הא! איך האב ליגן צו ריידען
מיט א קלוגען מענטשען, ווייל א קללה פון א קלוגען איז בעסער ווי

א ברכה פון א נאר, ווי דער תלמיד-חכם האט געזאגט. נור בערעכען,
מיין טייערער, אז מען וועט אלע זיגלעך ווי איך פערשיקען אויף סא-

כאלין, ווער-זשע וועט בלייבען אויף דעם מאטעריק? .. בערעכען נור, מיין
קלוגעטשקער, איין זאך: מיט וואס בין איך שולדיג וואס איך בין א טוי-

געניכט? קוק דך צו, אין יעדע פון אונז זיגען גאנצע דורות, פאטער,
מוטער, זיידעס, באבאס, אין אלע שווארץ יאהר, זיי אלע ווארפען זיך

אין מיר, גראבען זיך, שטופען מיר יעדערער אין א אנדערע זיט; יעדער
פון זיי האט גערעכענט פאר א חוב, מיר איבערגעגעבן א שטיקעל שטעלן.

נור, פארעכען-זשע, קען איך נאך דעם אלעמען זיין איין אנשטענדיגער-
מענטש?

זיגמונד. דאס זעהט מען, אז דו קענסט נישט; דערפאר פער-
לאנג איך, אז דו זאלסט מיט אלע דינע זיידעס און באבאס גיין צום טיין-
פעל ... (עס קומען אריין רחל און מארקוס).

מארקוס. ליעווא! איך מיט דער מאמע בעטען דך, אז דו
זאלסט בלייבען היינט ביי אונז.

רחל. יא, יא, מיר בעטען דך.

זיגמונד. וואס איז דאס, א דעמאנסטראציע?

רחל. קום, ליעווא, צו מיר אין צימער, איך וועל הייסען שטעלען
דעם סאמאוואר. איך דענק, אז ביי זיך אין צימער מעג איך זיין בעל-
הבית'טע. (צו ליעווא'ן) קום! (אב).

ליעווא. שלמה המלך האט געהאט טויזענד ווייבער, און דו
פארניגסט מיר אפילו גיט איינע. (אב נאך רחל'ן).

מארקוס. דו ווילסט אז אלע זאלען טאנצען נאך דין סטרוי,
נאך דאס וועסטו ביי אונז גיט פועל'ן. (ווייל בעהן).

זיגמונד. ווארט אים ... ווארט אים, זאג איך! (מארקוס בלייבט שטעהן)

איך מוז דיר זאגן, מארקוס, דאס ווייטער קען דאס נישט אזוי געהן. יעדעס ווארט דינס איז פול מיט האס צו מיר, דאס איז שוין די בעסטע אורזאכע, דאס מיר זאלען נישט זיין צוזאמען ... מארקוס. איך פערשטעה, דו ווילסט, הייסט דאס, מיך ארויס-ווארפן פון דאנען. וואס-זשע? דאס איז דוין רעכט. דא איז אלסדינג דינס, איך עס דוין ברויט ... איך זיין דיר אויפן האלד ... איך בין דוין אומזיסטיגער פרעסער ... זיגמונד. ווארף אוועק דוין בעלידיגונגס טאן. איך רעד מיט דיר אזוי ווי מיט א מענטשן. מיר בינדע קענען נישט וואוינען צוזאמען ביי א זעלבן אומשטענדען, דארום האב איך געפונען איין מיטעל צו דעם: נעם ביי מיר געלד און פאָהר ערגעץ אוועק. מארקוס. דו ווילסט זיך אַפּקויפּען פון מיר: געסט מיר אב-טרעטגלד.

זיגמונד. דער טפּעל ווייסט וואָס דו רעדסט! מארקוס. (הייס) קיין גראַשען וועל איך פון דיר נישט נעמען. ווילסט מיך ארויסטרייבען, טרייב מיך ארויס און גענוג. זיגמונד. דו ווילסט נישט פארשטעהן, דו אונזיגער, דאס דו פיניגסט זיך אליין, דו אליין האסט זיך געבראכט צו אזא צושטאנד דאס דו קענסט נישט ארבייטען, קענסט נישט דענקען, דו האסט נישט קיין איינציגן געזונדען אָדער אין זיך, דו וועסט באלד פארלירען דו מעגליכקייט זאגאר צו לעבן.

מארקוס. דו פארזארגסט מיך, הא, הא, הא! זיגמונד. יא דו, נור דו, הונדערט מאהל וועל איך דיר זאגן דאס איינצע, הער מיך אויס, ברודער! דו וועסט אוועק ... וועסט זיין אליין מיט דוין וועהטאָן אין וועסט זיך אליין אויסהיילען, דו וועסט ווערען שטארק ביי זיך, און דאס איז אין גאנצען. דער הא-מער פון דעם לעבען הענגט איבער דיר, מייד איהם אויס, און דו וועסט זיין א מענטש מיט אלע גלייך. פארשטעה מיך, מארקוס, דא האנדעלט יך אין דוין גאנצען לעבען. וואס קוקסטו מיך אזוי אן מיט, אזא האס? בין איך דען דוין עגא?

מארקוס. דו? דו ביזט מיין ערגסטער שונא, דו ... דו ביזט אגב דו האסט ביי מיר צוגעגנב'ט איהר לעבען און איהר הארץ.

זיגמונד. דו פארשטעהסט, וואס דו רעדסט? מארקוס. דו האסט ביי מיר אוועקגערויבט מיין לעבען און אצינד פאָדערסטו, אז איך זאל זיך קינמאָהל נישט זעהן מיט איהר! דאס איז נידעריג, נידערטעכטיג!

זיגמונד. אויב אזוי, גוט! מעהר וועל איך מיט דיר נישט רי-

דען, זאל זי אליין רעדען מיט דיר. (פאשא קומט אריין) רופט אריין די מאמוזעל זשעניע. (אב. עס קומט אריין זשעניע).

זיגמונד. זאגט איהם אליין, דאס ער מוז פון דאנען אוועק אום זיך צו רעטען. זאגט איהם, צו עס איז דא אַנאָדער מיטעל. זשעניע. (שטעהט לאנג און כוּטשעט זיך צו זאגן) יא, קיין אנדער מיטעל איז נישטא.

מארקוס. זשעניע, זשעניע! וואס טהוט איהר? איהר מעקט מיך אויס פון דעם צעטעל, פון די מענטשען וואס מעגן איך זעהן און ריידען מיט איך?

זשעניע. קיין אנדער מיטעל איז נישטא.

מארקוס. הייסט דאס, אלעס צור ענדע?

זשעניע. דאס פאָהריגע עקזיסטירט נישט מעהר.

מארקוס. גוט, איך געה! איך וועל נישט שטערען אייער רוהע ... איהר האט ביי מיר אלעס אוועקגענומען, נור דערפאר האט איהר מיר איבערגעלאזט איין זאך—די מעגליכקייט צו געבען איך מיין קללה ... איהר אלע שטארקע, גליקליכע, זאטע, זאלט פון דעם גליק, זיין פערשאלטען ... פערשאלטען, דערפאר וויל איהר האט מיר מיין זעלע, מיין הארץ און שטיקער צוריסען. איך געה ...

זשעניע. (אזארה צו מארקוסען) נין! נין! איהר טהאָרט נישט אוועקגען, איך האב מורא פאר איך. (צו זיגמונדין) לאָזט איהם נישט אָפּ, ער וועט נישט קענען לעבען מיט אזא פלאגע ...

זיגמונד. וואס טהוט איהר? איהר טהוט איהם אן א שטריק אויפן האלד ...

זשעניע. איהר זעהט דען נישט? (צו מארקוסען, ווייך) מיין מייערער, מיין אַרעמער, מומשעט איך נישט, לאַ-מיר זיין שטארקע, קרעפטאָגע! מיר וועלען זיין, א יא?

מארקוס. אוי! איך איז מיין לעבען גאר נישט ווערט. שטענקט מיר אייער לעבען! (פאלט אויף די קניע) גארט מיך אָפּ כאַטשש, גאר איך זל מיניען, אז איהר לעבט מיך. איך בעט ביי איך, אזוי ווי איין בעטלער בעט, אנדבה. ווארפט מיך נישט אוועק! ווארף מיך נישט! זשעניע. נין, נין, איך וועל איך נישט אוועקווארפען. (צו זיגמונדין) און איהר ... וואס דאט איהר געטהון? קומט אהער. בעט איך איבער.

זיגמונד. נין, עס עקעלט מיך צו זעהן די ערנדיערונג פון מענטשען. ווי באלד ער וועט נישט אוועק, וועל איך אוועק, דען איך ... איך האס איהם! (אב. זשעניע קוקט איהם נאך. מארקוס ווי נישט היסטעריש).

(פארהאנג פאלט)

דריטער אקט.

די דעקאדאציע פון ערשטען אקט.
פאליא און יאשע שפיערען זיך ביידע אין פעטשעלעך.

יאשע. איהר ווילט איך זאל אייך מאכען איין פערגלייכונג? אט
האט איהר: א בחור איז געגליכען צו א ציגיינער: היינט איז ער דא
און מארגען דארט, (שפיעלעך) גיט געמראפֿען... אצינד איהר. (שפיעלעך)
נאך א מאהל... וואס זיגט, מארקוס קומט סאקי נישט אהער?
פאליא. גיין, ער קומט נישט.

יאשע. ער וואוינט, דאכט זיך, ביי באטעלמאן אין די נומערען?
פאליא. מען זאגט אזוי.

יאשע. ס'איז אמת? מען זאגט, אז ער האט זיך צוקריגט מיט
זיין ברודער אבער...

פאליא. איהר ווילט אנפיהרען פליאטקעס.

יאשע. (קוועטשט מיט די פלייצעס) מיר האט דער פעטער אלטער
דערצעהלט, יא, איך האב אייך פארגעסען צו זאגען, אז ער וועט דא
היינט זיין.

פאליא. צו שפעט זאגט איהר מיר אן די בשורה, זי זענען
שוין לאנג דא. דער פעטער אלטער זיצט ביי דער מאמע, און די מומע
יאכנע זיצט ביי זינא'ן. (זעהט אז יאשע האט פערנעסען צושפיעלעך) נו, וויס
שפיעלט איהר נישט? (שפעלט אויס די הענט).

יאשע. אט אצינד, האב איך אייך אין די הענט (שפיעלט).

פאליא. דער פעטער געהט.

יאשע. (ניט זיך אכאפ) וואו? וואו? (פאליא לאכט) איהר נארט
מיך אפ...

פאליא. (לאכט) אוי... האט איהר אצינד אנאריש פנים, הא,
הא, הא!

יאשע. אייך איז גוט צו לאכען, אבער איך...

פאליא. פאר וואס האט איהר אזוי מורא פאר'ן פעטער?

יאשע. וואס הייסט מורא האבען? נור איך האב פינגט, אז ער
הייבט אן צו ריידען, און צו ריידען... וועמען דארף איך הערען? איך

האב אייך ליעב און איהר מיך אויך. א יא, איהר האט מיך ליעב?

פאליא. ליעב, שמיעב! איהר דערמאנט מיך אן דער קאפ,

וואס איז געגאנגען ארום דער פענדעל מיט סמעטענע און האט מורא
געהאט דאס אויפצושטען. וואס דארף מען טענות? איהר נעמט אן

שטעלט א חופה, און גענוג.

יאשע. גוט, איך בין צופרידען... נור... (אלטער קומט אריין).
אלטער. אי... (ווייל זיך גריסען מיט פאליא, דערנאך מאכט ער מיט דער האנט)
מיר האבען זיך שוין געוועהן...

פאליא. יא, צום אומגליק האבען מיר זיך שוין געוועהן (אכ).
אלטער. (כייז) יאשע, דאס מיינדעל וועט קיינמאל נישט זיין
דיין ווייב...

יאשע. פאר וואס?

אלטער. זי טהאר נישט און וועט נישט זיין דיין ווייב...

יאשע. פאר וואס זשע? פאר וואס?

אלטער. דאס מיינדעל, וואס וויל תהונה האבען, דארף אנדערש
ריידען מיט'ן פעטער פון זיין פלעמעניק, דען דער פלעמעניק וועט זיין
איהר מאן. א ווייב דארף ציטער'ן פאר איהר מאן. דו וועסט, וואס
הייסט א ווייב? א ווייב איז... א ווייב און א מאן איז... א מאן,
פערשטעסט...

יאשע. יא, אז מען גיט מיר אזוי גוט צו פערשטעהן... פער-
שטעה איך.

אלטער. און אז דו פערשטעסט יא, דארפסטו פערשטעהן, אז
פאליא קען נישט זיין דיין ווייב, און טהאר נישט זיין דיין ווייב,
ווארום א ווייב...

יאשע. איז א ווייב, איך פערשטעה... (אכנע קומט אריין מיט זינא'ן).

יאכנע. איך ווייס נאך נישט ווי אזוי דיר געבען צו פערשטעהן,
אט אלטער'ל וועט עס דיר באלד זאגען. (צו יאשען) וואס שטערסטו

אזוי פערטראכט, יאשע?

יאשע. ענטשולדיג מיר, א גוטע נאכט! דאס הייסט, גוט נאזענער
האב איך געוואלט זאגען. אך, איך בין אזוי אויפגערעגט, אנומע

נאכט! (אכ)

אלטער. (צו זינא'ן) יאכנע, האט דיר דערצעהלט אין וואס עס
האנדעלט זיך? פון מיין זינט וועל איך דיר זאגען דעם אמת... א סך

זאכען געפאלען מיר נישט אין דיין מאן, נור איינס געפאלט מיר יא:

דאס וואס ער איז זיך מודה אין זיינע עלעכטע טהאטען.

יאכנע. ער האט שטענדיג דיר ליעב געהאט.

אלטער. און האט שטענדיג געשעצט דיין גוטען כאראקטער.

זינא. יא, אבער וואס פאר א לעבען פיהרט ער!

אלטער. ערלויב מיר דיר צו זאגען איין ווארט. דאס אלעס

הענגט אפ פון דעם, ווי אזוי מען קוקט אויף דער זאך. פאר א ווייב

דארף זיין אלס איינס וואס פאר א מאן זי האט. דאס ווייב דארף זיין

א ווייב, א געטריי ווייב צו יעדער צייט און ביי אלע אומשטענדען.

איך וועל נאך זאגען מעהר: וואס ערגער דער מאן איז, איז דאס

ווייב פיעל מעהר צו בעוואונדערן אז זי איז צו דעם שלעכטען מאן
א גוט ווייב. ביז וואנען ער לעבט דארפסטו זיין מיט איהם, און אז
ער וועט שטארבען וועסטו דאך איהם בעגראבען, נישט אזוי? איז
דאך שוין גלייכער מיט איהם צו לעבען און איהם בעגראבען לעבעדי-
גערהייט.

יאכנע. אוי, האב איך לייעב צו הערען, ווען מיין אלטער-
רעדט.

אלטער. דו דארפסט זיך מודה זיין, אז דו וואלט זיך קיינמאל
נישט צושיידט מיט ליעוואן, ווען ער, זיגמונד, וואלט דיך נישט גע-
צוואונגען דאס צו טהון.

זיגא. יא... נאך...

אלטער. דו דארפסט נור איינס געדענקען, אז א ווייב דארף אפהי-
טען דעם מאן, דען אמאן איז אמאן און א ווייב איז א ווייב... (נישט איהר א ברעף).
ג, אצינד נא דיר א ברייף פון איהם. מיר ווייסען שוין וואס עס שטעהט
דא. לייגן איבער און טהו אזוי ווי דאס הארץ וועט דיר אונטערגאנגען.
זיגא. (לויטענא איבער דעם ברעף) אך, גאט, וואס טהוט מען אצינד?
זשעניע. (קומט אריין) א גוטען אבגענד, זיגאטשקע! (קומט זי) וואס
איז דאס פאר א ברייף?

זיגא. דאס איז... דאס... איז.

יאכנע. דאס איז שוין אונזער עסק. זיגא, געה און בעקלעהר
אלעס אליין.

אלטער. יא, אליין מיט דיין הארץ...

זיגא. אך, גאט! דער קאפ האט מיר אזש אנגעהויבען וועה צו
טהון. (מיט יאכנע אה).

זשעניע. איך זעה, אז איהר ווילט דא עפעס אפטהון...
(יאכנע קוקט זיך אים).

יאכנע. אצינד, מיין טייערע, וועלען מיר מיט דיר שמועסען.
זשעניע. מיט אייך האב איך נישט פון וואס צו שמועסען ו
(ווייל געהן).

יאכנע. זיי נישט אזוי איבערגעאילט, פארגעס וואס איז גע-
ווען. עס האט זיך אצינד אלסדינג איבערגעפליסען.

אלטער. אזוי ווי דו זאגסט: דאס פאריגע עקזיסטירט נישט
מער. מיר האבען געהאט אטעות אין דיר. דו ביזט אסך קליינער
ווי מיר האבען זיך פארגעשטעלט.

זשעניע. וואס איז דאס פאר א קאמעדיע?

יאכנע. מיט דיר קענען מיר אצינד ריידען גאנץ אפען.

אלטער. אצינד פארשטעהען מיר, פאר וואס דו האסט אונז
אונגעקענטערט, מארקוסען פער שטויסען, און האסט זיך גענומען צו

זיגמונד'ן. ערשטענס איז ער שוין א מענטש... און אז ער איז א מענטש,
וועט ער קענען זיין א מאן, און אז ער וועט פערדינען א סך געלט,
וועט ער...

זשעניע. (קומט זיך נאך) און אז ער וועט... און אז ער וועט...
זאגט מיר, וואס פאר ארעכט האט איהר זיך צו גראבען ביי מיר אין
דער זעעלע.

יאכנע. מיר זאגען דען חס ושלום עפעס שלעכטס? פארקעהרט,
דו האסט געטוהן קלוג, נאך דו דארפסט זיך נישט נעמען אזוי צום
הארצען.

אלטער. גיב א קוק אויף זיך, ביזט געווארען בלינד, אויס-
געדארט. און צו וואס טויג עס דיר? דו מיינסט אז זיגמונד פאר-
שטעהט נישט? מאהל דיך אז דו האסט געקענט צוועקווארפען מארקוסען
וואס ער איז שוין כמעט געוועזען דיין חתן, קענסטו דאך איהם דער-
נאך אויך אוועקווארפען, ווען ער, דאס הייסט, ווען זיגמונד וועט זיין
דיין מאן; ווייל דו פרוי וואס קען פערבייטען איינעם אויף דעם צוויי-
טען, קען דערנאך פארבייטען דעם צווייטען אויף דעם דריטען און זא
ווייטער...

זשעניע. (אויסער זיך) גידעריגע מענטשען! מיט וואס פאר א גיפט
פער'סמ'ט איהר מיר? גידערטרעכטיגע!

אלטער. (מיט דער זעלבע טעמע) דו דארפסט נישט פארגעסען,
אז דו האסט אומגליקליך געמאכט מארקוסען, וועסטו אויך אומגליקליך
מאכען זיגמונד'ן, און אז דו וועסט אומגליקליך מאכען זיגמונד'ן, וועסטו
בעגראבען זיין מוטער, און אז דו וועסט בעגראבען זיין מוטער, וואס
וועט זיין מיט די קינדער? ניין, זשעניע, מען טהאר זיך נישט נאך-
זאגען נאך צוויי האזען... (רהל קומט אריין, לויפט צו צו זשעניען, כאפט זי אים).

רחל. וואו איז מיין מארקוס? וואו האסטו אהן געטוהן מיין
אומגליקליכען זוהן? (וויינט).

זשעניע. איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז איך ווייס נישט, איך
ווייס נישט און ווייס נישט. (געהט אה אין זיגמונד'ס קאבינעט, זי בענגענעט זיגמונדען,
ער ווייל זי פרעגט עפעס, נור זי געהט דורך דורך איהם נישט ריידענדיג. זיגמונד
פארשטעהט אז מ'האט זי אויפגערעגט).

זיגמונד. א... (בעגריסט זיך קאלט מיט אלטער'ן).

אלטער. א! מיין קינפטליכער קרוב.

רחל. דער אייגענער ברודער איז פערפאלען געווארען דאס מען
ווייסט נישט וואו ער איז אהן געקומען, און ער האט אין זינען זינען
פאפירען.

זיגמונד. (האלט אים זיין כעס) מיר דאכט זיך, אז איהר ווייסט
שוין אויך, דאס ער וואוינט ביי באטעלמאנען אין די גומער'ן?

יאכגע. באמלמאן איז שוין פון דריי טעג אוועקגעפאהרען.
רחל. און מארקוסעל איז שוין אפשר אויף דער וועלט נישטא.
ווער איז צו מינע אלטע יאהרען (וויינט).

יאכגע. רחל, רחל, לאזט זיך נישט אפ. (ווייל זי אוועקסטרען).
רחל. צו וואס איז זי ציטן צו אונז אין הויז, אט די זשעניע, די
פערלורענע בריאה, פרעג זי! פרעג ווי אזוי זי איז געלאפען צו
מארקוסען און איז ביי איהם געוועסען ביז צוויי צווייגער ביי נאכט.

זיגמונד. (נישט א קלאפ אין טיש) מאמע!
רחל. זי האט ביי איהם די נשמה צוריסגענומען און איז אוועק-
געצאנגען, די נידערטרעכטיגע, די פערדארבענע ... (פערהוסט זיך).

יאכגע. געהט, לייגט זיך צו אביסעל.
רחל. נידערטרעכטיגע, א מיתה משונה אויף איהר ... (אב טיש
יאכגע).

אלטער. (נאך א פויזע) נישט גוט, נישט גוט ...
זיגמונד. וואס נאך ווילט איהר?

אלטער. דו מעגסט זיין פרוגו אויף מיר, נאך איך מוז דיר
זאגען ... (נאך א פויזע) נישט גוט ...

זיגמונד. וואס נישט גוט? ... זאגט, ווארום עס ווערט טאקי
נישט גוט קוקענדיג אויף איך.

אלטער. דו ביזט א בערימטער אדוואקאט ... דו ביזט א מענטש
צווישען מענטשען ... דארפסט זיך ווייזען צווישען מענטשען ... און ...

זיגמונד. וואס און? .. רעדט ער.
אלטער. און פארשטעהסט דאך, אז מענטשען ...

זיגמונד. וואס מענטשען? ..
אלטער. אז מענטשען האבען מילער ... און אז מענטשען האבען

מילער, דארפסטו פערשטעהן אז זיי ריידען, און אז זיי ריידען אויף דיר
שלעכטס, פאסט עס נישט פאר דיר.

זיגמונד. איך שפיל אויף אזעלכע מענטשען וואס טהוען מער
נישט גור זיי מאכען אן פליאטקעס.

אלטער. האסט געהערט וואס די מאמע האט געזאגט? .. ביז
צוויי צווייגער ביי נאכט.

זיגמונד. נו, וואס-זשע איז?
אלטער. (שטארק) ביז צוויי צווייגער בינאכט ... איז ביי דיר

גארנישט?
זיגמונד. אפילו א גאנצע נאכט. איך בין געהר דאנקבאר

זשעניען, וואס זי טרייסט מיין פרודער, וואס זי פערטילט איהם זינע
וואונדען ...

אלטער. א, פרודערש, דו מיינסט אז דו קענסט זי? ניין, פרו-

דער, דו קענסט זי נאך גאר נישט; יענע האט א קאפ פון א מיניסטער,
יענע קען די גאנצע וועלט פערדרייען, און אז זי קען די וועלט פער-
דרייען, וועט זי דאך אויך קענען פערדרייען, אויב זי האט דאך שוין
נישט פערדרייט.

זיגמונד. הערט מיך אויס, ר' אלטער, איך האב איך אויסגע-
הערט ביי יעצט, ווייל איהר זענט אנעלמערער מענטש, גור יעצט וועל
איך איך זאגען, אז איהר זאלט נישט שטופען אייער נאז אהין וואו
ס'דארף נישט, איהר הערט? מאכט איך א סימן אויף אייער שעהנע נאז ...

אלטער. (שטאפט זיך ביי דער נאז) וואס האסטו צו מיין נאז? אין
מיין דערינען די נאז גאר? וואס קעהר זיך דאס אן מיט דער נאז?

(נעמט זיין הוט) בעסער גיב אכטונג, אז זשעניע זאל דאך נישט ארומשלע-
פען ביי דין נאז ... (אב ביז. זיגמונד געהט איבער'ן שטוב, געהט צו צום פענסטער,
עפענט די פארטקע און פערטראכט זיך. זשעניע קומט אריין מיט א פאפיער).

זשעניע. (געהט שנעל צו צו זיגמונדען) וואס טהוסטו? היינט איז אזא
פראסט אין דרויסען, ווילסט זיך פארקיהלען? .. (פערמאכט די פארטקע).

זיגמונד. איך האב געוואלט אביסעל די לופט רינער מאכען נאך
דעם אלטער'ן ...

זשעניע. (נאך אלמאנע פויזע, ווי זשעניע האט זיך אליין צוגעקוקט ביינעריג
צו דעמנדען, געהט זי צו צו איהם מיט דעם פאפיער) אט דא פארשטעה איך
זינשט ...

זיגמונד. (רייסט ארויס דאס פאפיער און ווארפט עס אויס'ן טיש) אזוי, לאז
דאס. (פויזע) פאר וואס האסטו גור נישט געזאגט, אז דו פלעגסט געהן

צו מארקוסען? האסט בעהאלטען פון מיר ...
זשעניע. בעהאלטען?

זיגמונד. יא, יא, בעהאלטען ... דאס האב איך נישט ערווארטעט
פון דיר ...

זשעניע. (מיט א בעליידיגטען טאן) הייסט דאס, אז דו מיינסט אז
איך האב מורא געהאט, אז דו זאלסט דערפון נישט וויסען?

זיגמונד. איך ווייס גור, אז דו האסט מיר קיין ווארט פון דעם
געזאגט.

זשעניע. איך האב, דאכט מיר, דאס רעכט צו שווייגען פון דעם.
וואס איך געפן נישט פאר גיימיג דיר צו זאגען.

זיגמונד. איך האב אבער דאס רעכט צו פרעגען פון דעם, וואס
איך דארף וויסען? דאך האט איך קאליע געמאכט די לופט פון

מיין הויז.
זשעניע. געפינסט שוין, אז איך בין קאליע געווארען.

זיגמונד. איך זעה, אז דא איז עפעס ... אז דו לעבסט איבער

עטוואס שרעקליכעס. פון אלע זינטען הער איך נור רינדענדיג אויף דיר
און איך ווארט ... דו זאלסט מיר עפעס אלטן ארויסריידען
זשעניע. שולדיג זענען זיי, דאס האבען זיי ... און דין מאמע...
זיגמונד. מיין מאמע אויך? (זשעניע וויל געהן) שטעה! איך וויל
וויסען אלעס.

זשעניע. אלע זענען ענטגעגען מיר ... און איך ... איך האב
געמוזט אלעס פון דיר בע-אלטען, מיר טהוט אלטן וועג, וואס איך
דארף בעהאלטען פון דיר דאס וואס איך לעב איבער אצינד, נור א-
דערש האב איך נישט געקענט טהון.

זיגמונד. פאר וואס האסטו אנדערש נישט געקענט?
זשעניע. געדענקסט, אז דין פרודער איז צוועק פון דאנען, האב
איך געפיהלט, אז איך טהאר נישט בלייבען גלייכגילטיג צו דעם, און דו ...
זיגמונד. און איך האב מיך געעעהמט פאר איהם.

זשעניע. דאמאלס דאב איך פארטאנען, אז מיר וועלען קיין
מאהל נישט פארשטעהן איינס דאס אנדערע און איך האב זיך ענטשלא-
סען צו טהון אלטן דאס, וואס איך האב געוואלט טהון מיט דיר און
אינגעס ...

זיגמונד. און דו האסט נישט ענטשלאסען?

זשעניע. יא, איך האב זיך ענטשלאסען אנווארמען זיין נשמה
און אומקעהרען איהם צום לעבען ...

זיגמונד. און דו האסט איהם אומגעקעהרט צום לעבען?

זשעניע. ניין, ניין און ניין; ער פלעגט זיך פלאנען, וויינען, ער
פלעגט זאגען דאס איך האט איהם ...

זיגמונד. און האט פיי דיר געוויס געפאדערט נאך מעהר
אפפער ... אלס אפערענינג פון דין מיטלייד צו איהם ...

זשעניע. ער האט געפאדערט, אז איך זאל זיך אומקעהרען צום
פריערדיגען. דאן — דאן האב איך געמוזט אוועקגעהן פון איהם. שוין

דריי טאג איז, אז איך בין אוועק פון איהם און איך קען זיך קיין פלאץ
נישט געפינען, איך קען נישט ארבייטען, איך קען נישט שלאפען, ווען

איך עראינער זיך אין זיין געזיכט ווען מיר האבען זיך געזעגענט, דו
אנאניע ... (פאלט צו צו זיגמונדען) מיין טייערער, זאג מיר עפעס גוטע ווער-
טע ... צושטער מיר מינע געדאנקען, צוטרייב מיין מרה שחורה ...

רעד ... רעד, איך וויל פיעלען נור דיר, דיניע געדאנקען ... דין הארץ ...

(פאלט איהם אין די ארמען. מארקוס קומט אריין. ער בלייבט שטעהן אויף דער שוועל. דאס
גיס איז ביי איהם בלאס, די אויגען רויט, אין זיין פרעמדען אלטען אנצוג. זשעניע
אציטער און געהט איבער אויף דער אנדער זייט.)

מארקוס. פאר וואס קוקט איהר אזוי אויף מיר? איך בין נאך
נישט טויט. (געהט אריין) האט קיין אנגסט, איך וועל אייך נישט מוושען ...

איך ווייס, אז איך בין דא די פינפטע ראד ... (זשעניע זיך) איך וועל זיך
נור דא אפישעל אפרוהען און דערנאך ... (צו זיגמונדען) גיב מיר אפא-
פיראס, איך וויל רויכערן און האב נישט ... (זיגמונד גיט איהם זיין פארט-סיגאר,
אויסרויכערן דעם לעצטען און דערנאך ... (זיגמונד גיט איהם א שוועכעלע)
מארקוס פעררויכערט, די הענט און די ליפען ציטערן ביי איהם).

זיגמונד. מארקוס, ביזט קראנק, לעג זיך צו, רוח דיר אויס...
מארקוס. אין דער ערד וועל איך רוחען ... (רחל לויפט אריין מיט
אנעשרי).

רחל. קינד מינס, מיין קרוין ... מיין אינגעלע! ...
מארקוס. הער אויף, מאמיני, אוועלכע וו איך זענען איבעריג

אויף דער וועלט ... אט זיי ... (צייגט אויף זיגמונדען און זשעניען) זיי דארפען
לעבען ... אפער איך בין אלעמען איבעריג ... שוין צייט! מען דארף זיך
ארויסרוקען פון קאהן ...

רחל. הער אויף ... (צו זיגמונדען) זעהסט, זעהסט, דו האסט איהם
דערצו געבראכט, דו ...

מארקוס. ניין, מאמע! קיינער איז נישט שולדיג, דאס ראד פון
לעבען דרייט זיך, דער האמער הענגט איבער אונז, איך האב גע-
טראפען אין דעם ראד ... דער האמער האט מיך צוגעקלאפט און שוין ...

דער האמער פון לעבען ...

זיגמונד. הער מיך אויס! מארקוס! ...

רחל. אוועק פון איהם, דו האסט אויף איהם קיין רחמנות נישט.
(איך וועל עס נישט אויסהאלטען), (גיט זיך אווארף צו זשעניען) אט ווער עס
וועט אויף אונז רחמנות האבען, זשעניע-קע! נור דו קענסט איהם
רעטען. טייערע, לעבע! האב רחמנות אויף איהם, אויף מיר.

(פאלט צו צו זשעניען און וויינט.)

זיגמונד. מאמע, בערעכען נור וואס בעסטעס?

זשעניע. (די טרערען שטיקען זי) איך קען נישט, איך וועל עס נישט
אויסהאלטען, דאס הארץ ווערט מיר צושפונגען ... וואס ווילט איהר
פון מיר?

מארקוס. מאמע! לאז אפ ... איין פאדעם האט מיך געהאלטען
צוים לעבען ... דער פאדעם איז צוריסען און אלסדיג איז געשטארבען.

(שטעהט אויף) איך געה אהין ... דער הימל איז העל ... דו זון שיינט ... און
איך געה ... דער הימל איז ריין, צו וואס זאל מען איהם פערדונקלען? ...

כאפט ארויס ארעוואלווער) דאס וועט זיין דאס בעסטע ... (וויל זיך שיסען. רחל
גיט א נעשרוי: מארקוס! און פאלט אנמאכט, זשעניע לויפט צו צו איהר, זיגמונד ראנעלעט
זיך מיט מארקוסען אויסרויסענדיג דעם רעוואלווער.)

מארקוס. דו האסט קיין רעכט. דו האסט מיך נישט געלאזט
לעבען, און לאזט מיך אויך נישט שטארבען!

זיגמונד. מאמע! ער לעבט! מאמע, קום צו זיך (צו מארקוסען)
שיסען זיך פאר דער מוטערס אויגען... מעגסט זיך שעהמען...
מארקוס. מוטער! א, איך מייגעניכטס! איך האב פֿערגעסען,
אן איד. מאמע! מאמעשקע! (וויינט, פאלקענד אויף דער מוטער).

(פארהאנג פאלט).

פיערטער אקט.

זיגמונדס קאבינעט, לינקס: א גרויס פערנסטער, נעבען איהם א שרייב-טיש,
רעכטס: א טהיר, אנשקענען א קאמין, פון איהם רעכטס א טהיר אין קארדאר,
לינקס: א טהיר אין זאל, דערנעבען א קליין טישעל, דערויף שטעהט א פלאש
וויין און צוויי גלעזער, אויף דער אוואנסצענע אויף'ן טישעל שטעהט דער
רעמינגטאן. ס'איז נאכט. דער קאמין ברענט, זיגמונד זיצט און שרייבט,
פאליא ליינעט א בוך ביים קאמין.

פאליא. (פערמאכט דעם בוך און קוקט לאנג אויף זיגמונדען) זיגמונד!
דו מאכסט מיך וויעמענד!
זיגמונד. וואס איז?
פאליא. ווי אזוי קענסטו ויצען שעה'נוויס און אזוי רעהיג
ארבייטען.
זיגמונד. רעהיג? נו, איך וואלט דיר נישט געוואונשען אז
רעהיקייט.
פאליא. הייסט דאס, אז ביי דיר אין הארצען דראפען זיך
אויך קען.
זיגמונד. יא—און ביזע קען.
פאליא. זאג-זשע מיר, זיגמונד, דערצעהל מיר, אפשר וועט דיר
גרינגער ווערען.
זיגמונד. ניין, פאליא, איך געפין נישט פאר טייטש צו עפענען פאר
אנדערע מינע וואונדערן (שרייכט).
פאליא. דך קען מען נישט פערשטעהן... (פויזט).
זיגמונד. ליינט וועק די פערער זאג נור, פאליא, דו ווייסט
גנוים אז וינא איז אוועקגעפאהרען צו איהרע א חבר'מע.
פאליא. אזוי האט זי געזאגט, אויף געוויס ווייס איך ניש.
(פויזט) דו זאגסט פאר וינא'ן אויך?
זיגמונד. נישט נור פאר וינא'ן, נור פאר אייך אלע טהום מיר
וועה מין הארץ. (פויזט) נו, דו האסט חתונה פאר יאשען?
פאליא. דאכט זיך יא, איך וועל טהון דאס גארשיקט...

זיגמונד. דו האסט דאך איהם פארט אפוסעל ליעב? וואס
פאר אלעבען קען דען זיין צווישען אייך? אהן ליעבע...
פאליא. איך האב איהם אפילו נישט ליעב, נור חתונה האבען
מיט איהם וועל איך.

זיגמונד. צו וואס?

פאליא. עס זאל זיין אפוסעל היימליכער... (יאשא קומט אריין).

יאשא. איך וועל אייך נישט שמערען?

זיגמונד. קומט אריין, קומט אריין.

יאשא. (בעגריסענדיג) זאגט, אפשר וועל איך אייך שמערען?

וועל איך פאלד אוועקגעהן. איך האב שמענדיג מורא איך זאל נישט
זיין יעמאנדען צו לאסט.

זיגמונד. ווארפט אוועק די פוסטע טענות. דארט שטעהט
דיטער וויין אויף דעם טישעל. טרינקט א גלעזעל וויין.

יאשא. ניין, איך האב מורא צו טרינקען וויין, דאס מאכט מיך
אויפגעגעד זעהר (נישט א קוק ווי פאליא ליינעט אין דער פינסטער א בוך, צינדט אן
א ליכט און טראגט צו פאליא'ן) אידער קענט אזוי זיך קאליע מאכען דו
אויגען... (פאליא פארלעשט דאס ליכט) מיט א ליכט איז ליכטיגער...

פאליא. איך וועל לעזען אהן א ליכט, אין דער פינסטער.

יאשא. מ'קען זיך קאליע מאכען דו אויגען...

פאליא. צו וואס דארף איך דו אויגען? איך זאל זעהן נור
גידעריגע זאכען אויף דער וועלט...

יאשא. ווער איז גידעריג? (קוקט זיך א-ים).

פאליא. אלע, אלע זענט אידער גידעריג, אומגליקליכע
גארענים...

זיגמונד. דאס ווייזט זיך דיר אויס אזוי, ווייל דו טהוסט גאר
נישט. נעם זיך צו איין ארבייט, וועסטו פיהלען אז דו טהוסט עפעס אויף
דער וועלט, און ברענגסט נוצען...

יאשא. א... איך האב גאר פֿערגעסען, אז איך האב פון פעטער
א בריף צו אייך. (נישט זיגמונדען דעם בריף און געהט צו און רעדט שטיל מיט
פאליא'ן, זיגמונד ליינעט דעם בריף).

פאליא. אידער זענט עוין געווארען א פאטשטאליאן ביים פעטער?

זיגמונד. (האט אנגעליינעט דעם בריעף. נישט א קלאפ אין טיש) זינא איז
אזעק, נישט צו קיין פריינדיק, נור ווי דו האסט געזאגט, צום מאנן...

דאס האבען זיי אויסגעארבייט.

פאליא. ווער?

זיגמונד. ווער? אלטער, יאכנע, די מאמע...

פאליא. ווי נאריש דאס איז אלסדינג, אז מען פעטראכט דאס
לעבען זעהט מען, אז אליין פלייכט דאס אייגענע ווי עס איז געווען; דא
זאגעהט מען זיך, דא געהט מען זיך צוגיין... אהן... (נישט זיך אן א גלאז)

וויין און טייקט אויס. צו יאשען) קומט דערנאך צריין צו מיר, וועלען מיר שוועלען פערשטעלעך (אב).

יאשע. קען איך ריידען מיט אייך אפגען?

זיגמונד. ביטע, ביטע ...

יאשע. איך וועל אייך זאגען דעם אמת, אז זייט איך ביי גע- ווארען אהער ביי איך געווארען אויס מענטש ... איך פערשטעה גאר נישט ...

זיגמונד. (קוקט אויף איהם) איך פערשטעה אייך גאר נישט.

יאשע. דער פערשטער אלטער, א שטייגער, זאגט מיר, אז איך מוז נישט חתונה האבען מיט פאליאן: מיר זענען נישט קיין פאך ... און איך וויל ... חתונה האבען ... איך וויל חתונה האבען ... און שרעק מיך ... איך בין שטענדיג אזוי אויפגעצויגט.

זיגמונד. געהט-זשע און בערוהיגט אייך פריער און דערנאך נעמט איהר זיך גוט בערעכענען אויב איהר זאלט יא חתונה האבען, צ נין ... (רחל קומט אריין שטארק אויפגעצויגט).

רחל. זיגמונד! דו ווייסט וואס דער רויבער האט געמאכט?

זיגמונד. וואס פאר א רויבער.

רחל. דער שארלאטאן, ליגווא ...

זיגמונד. נו? ...

רחל. ווי פאליא האט מיר דערצעהלט, איז זינא אהינגעלאפען צו איהם ...

זיגמונד. איך דענק, אז דאס איז פאר דיר קיין נייעם נישט געווען?

רחל. (מאכט זיך נישטהערענדיג) בין איך צריין אין איהר צימער, און שטעל זיך פאר, אז זי האט מיט גענומען די גאנצע ציערונג ... זיגמונד. א ... די ציערונג אינעם ערשטן אייך? ..

רחל. ווער וואלט דאס געקענט אויף איהר גלויבען? דאס איז דאך א גראפעזש ... דאס האט ער זי אנגעשרעקט, דאס מאנדעלע איהרס ... (זיגמונד מאכט זיך נישט הערענדיג, רחל צו יאשען) און דו זייט דו ביזט געווארען אהערן זאגסטו אפילו נישט קיין גוט מארגען ...

יאשע. אך ... ענט-הולדיגט, איך בין אזוי אויפגעצויגט ...

רחל. אויך מיר אהערן, די כלה ויצט דארטען אליין און ווארט אויף איהם און ער ויצט דא ... דו האסט אפילו קיין פנים נישט פון קיין חתן. יאשע. איך ווייס שוין אליין נישט וואס פאר א פנים איך האב (אב).

רחל. און דו ויצט און שרייבסט! די שוועסטער איז אהינגעלא- פען און ער ויצט און שרייבט, דו ביזט עפעס א שטיינערנער מענטש ... פון אזא ברודער וועלען זיך דאך אלע צולויפען ...

זיגמונד. נאך דינע ווערמער קומט אויס, דאס איך בין שולדיג וואס זינא איז אנמלאפען צום מאנן ...

רחל. נישט אמת אפער?

זיגמונד. (נישט אסאך מיט דער האנד און שרייבט און לייכט) סמאטיא 171 אולאזשיא.

רחל. פונקט אזוי ווי דער טאטע עליו השלום. יענער פלעגט אויך גאר נישט ענטפערן ...

זיגמונד. (שרייבט און לייכט) אונאטשעננאיה סמאטיא פאדסודנא, רחל. דו הערסט נישט וואס מען רעדט צו דיר. פאדסודנא, פאר- סודנא! (קריסט זיך נאך).

זיגמונד. (שטעהט אויף) ווען עס זאל גאר מעגליך זיין, מאמע, וואלט איך דך פריער פאר אלע אפגעגעבען פאר סוד. רחל. מיך?

זיגמונד. יא, דורך ... דו, נור דו האסט א תל געמאכט פון דינע אייגענע קינדער: דו פלעגסט זיי פאלעווען, נאכגעבען אלעס, ווען דו האסט געזעהען פון זיי א פעהלער, א שוואכקייט. און מיט דעם האסטו פון זיי געמאכט הילפסלאזע, צורייטע מענטשען. דו אליין ביזט שולדיג וואס דינע קינדער זענען אומגליקליכע ...

רחל. דו ביזט פשוט משוגע געווארען.

זיגמונד. נין, איך בין נאך נישט משוגע, נור איך קען משוגע ווערען, אז איהר אלע ... (פאליא לויפט אריין און לאכט היסטעריש).

פאליא. ח'ח'ח, ח'ח! דער חתן איז אוועק, ח'ח, ח'ח! אויף שטענדיג, ח'ח, ח'ח! ער וועט זיך שוין נישט אומקעהרען מעהר, ח'ח, ח'ח, ח'ח! א דאנק דיר, זיגמונדעל, דער חתן איז אנמלאפען ווי איין אפגעברויטער הונד, א דאנק דיר, זיגמונדעל ...

רחל. הער אויף, פאליא, (ווייל זי ארויספיהרען) לאז איהם צוהיט. דער קאפ איז איהם נישט מיט דעם פערנומען ...

פאליא. נו יא, נו עס פערשטעהט זיך, נישט מיט דעם, וואוהין אנמלויפט מען פון אייך? איך קען נישט אנקוקען די וועג, די סטעלע, און מעהר פון אלעס קען איך נישט אנקוקען דעם עגאייסט (צייגט אויף זיגמונדען) וואס ויצט גאנצע טעג מיט זיינע פאפירען ווי פערשטיינערט. (זיגמונד רייכט דעם קאפ און דאס הערץ).

רחל. שווייג שטיל, נארושקייטען. יאשע וועט זיך אומקעהרען. (זשעניע קומט אריין מיט דעם פארטפלעל).

זשעניע. (צו רחל) דארט איז מארקיס, געהט צו איהם.

רחל. (פערוואונדערט) איהר זענט ביידע אינאיינעם געקומען? ען (לויפט אוועק קוקענדיג אויף זשעניען).

זשעניע. (נאך א לאנגע פויע) זינא איז אוועק צום מאנן? דאס איז נישט צום גוטען ...

זיגמונד. (האט די גאנצע צייט נאכגעקוקט זשעניען, ער געהט צו צו איהר)
מיר האבען זיך נאך היינט נישט געזעהן (נישט די הארד).
זשעניע. יא... יא... (נישט איהם די הארד) דאס איז א מאגנעט
צו א צוואק, אויף וועלכען עס גלויבט זיך אויפצוהענגען... (זעצט זיך צום
רעמינגטאן און ארכייט).
זיגמונד. דו רעדסט רעמוועלמעסניגע ווערטער... דאס איז נישט
פאסענד פאר דיר.
זשעניע. צו וואס איז זינט אוועק פון דאנען? זי וויל רעמען
אדער מאן! ניין, דאס קען נישט זיין, זי האט קיינמאל נישט געדענקט
פון דעם, ניין, דאס איז עפעס אנדערש, דאס איז אזא מין אונזין,
וואס שלעפט מיט זיך אזוי ווי אן אייזערנע שטרוק און קעהרט איבער
אלעס אויף דעם וועג.
זיגמונד. געניין אונזין דארף ארבייטען ביי יעדען מענטש
דער קאפ, וואס דארף קלעהרען אויף דעם, וואס ער טהוט...
זשעניע. דער קאפ? קלעהרען... יא... יא... קלעהרען... ער
קלעהרט.
זיגמונד. (געהט צו צו זשעניען) הער אויף שרייבען, די הענד ציטע-
רען דאך דיר! (מאפט ביי איהר דעם קאפ) דו האסט היינט?
זשעניע. לאז מיר שרייבען... זעהסט, אט האב איך שוין גע-
מאכט א פעהלער.
זיגמונד. זשעניע! דו פערבארנסט עפעס פון מיר, איך זעה
אין דינע אויגען אנדערע אויסדרוק. מיט א מאנאט צוריק ביזטו צוגע-
גאנגען צו מיר, און דו האסט מיר אלעס געזאגט פריי און אפגע...
אזוי ווי אלע שטארקע מענטשען דארפען טהון, און אצינד.
זשעניע. (שרייבט אויף דעם רעמינגטאן) יענע וואס קאפאפערעוואסכא-
דעסלעסטווא, וואס פאר א לאנג ווארט דאס איז!! (מארקט קומט אריין מיט
רחל'ן, ער איז פריש און געוונד, אנגעטוהן נאנט ריין, ער האט א יום טוב'דיג פנים).
מארקוס. גאט-העלף, זיגמונד! (דריקט איהם שטארק די האנד, רחל מיט
א פריילעכעם געזיכט געהט צו צו זשעניען און געבט זי ארום שטארק. זיגמונד קוקט פערוואונדערט).
רחל. (צו זשעניען) טייערע מיניע, קומט צו מיר אין צימער, איך
האב אייך עפעס צו זאגען. (צו זיגמונדען ווייך און שטענדיג) זיגמונד'ל, אפשר
וועסטו עפעס עסען? (ער ווייסט נישט וואס צו זאגען) איהר ביידע זענט דאך
מינע קינדער... (זשעניע געהט מיט איהר) איך בין אצינד אזוי גליקליך,
אזוי ווי... כ'וויס אלץ נישט וואס (ביידע אב).
זיגמונד. וואס איז עפעס די מאמע אזוי ווייך געווארען?
מארקוס. איך וועל נישט שטערען?
זיגמונד. זיין, וועלען מיר ריידען. (מארקוס זעצט זיך צום טיש) רייכער!
(נישט איהם דעם פארמיטאג, ער פערריכערט).
מארקוס. מיר האבען זיך שוין לאנג נישט געזעהן...

זיגמונד. דו ביזט פרישע געווארען, דאס פרייט מיך זעהר...
מארקוס. און דו קעהרסט צו פיעל ארבייטען.
זיגמונד. וואס איז דען.
מארקוס. דו האסט אזא מיעד געזיכט, אדער אפשר ביזטו מיט
עפעס פערזארגט?
זיגמונד. קען זיין... נור דאס איז נישט וויכטיג, זאג מיר בעסער,
וואס מאכסטו? האסט עפעס געהאט א פערטיידיגונג די טעג?..
מארקוס. ניין, אזוי קליינגקייטען... קיין ריכטיג געשעפט איז
נישט דא. (פויגט) ביי אונז דא איז היימישע געשעפטען?
זיגמונד. יא... יא...
מארקוס. פאליא האט זיך ווידער צוקריגט מיט יאשען?
זיגמונד. נא ווי געוועהנליך...
מארקוס. און זינט, הא? צוריק צו ליעוואן, צו אזא א-
מענטש... מען דארף זיין אפזוכען. אז דו ווילסט וועל איך עס טהון...
זיגמונד. ניין, זיין זיך נישט ממרחק...
מארקוס. איך פערשטעה דו צושטאנד, מיר פלעגען זיך
אזוי לאנג צו דיר טשעפען, ביז דו ביזט שוין מיעד געווארען פון אונז.
מיר זעען שולדיג... און דו...
זיגמונד. (שלאגט איבער) צו וואס טויגען דיר די זיסע ריידלעך.
מארקוס. איך זאג דאס וואס איך פיהל.
זיגמונד. פריהער האסטו נישט אזוי געפיהלט...
מארקוס. ניין, ווייל איך בין געוועזען א טייערער מענטש.
זיגמונד. און אצינד ביזטו לעבעדיג געווארען?
מארקוס. יא, אצינד קען איך דענקען, ארבייטען. ליעבען און
פעדויערען?
זיגמונד. וואס זשע האט דוך לעבעריג געמאכט? (זשעניע קומט
אריין, קוקט נישט אויף קיינעם, זעצט זיך צום רעמינגטאן ארבייטען. רחל בעלייט זי ביז צום
טהור, קוקט אויף ביידע ווען זיי געפרייגט און געהט אב. מארקוס גיט א קוק אויף זשעניען און
שטעהט אויף, זיגמונד שטעהט אויף).
מארקוס. זיגמונד, זאלסט וויסען, אז מיר, איז דיין פריינדשאפט זעהר
טייער! (זיגמונד קוקט איהם אין די אויגען צו פערשטעהן ריכטיג וואס ער מיינט)
מיר וועט וועה טהון אז דו וועסט זיך פון מיר אוועקקעהרען. (זשעניע
(לאזט אראפ דעם קאפ אויף די הענד, דאס זעהט קיינער נישט).
זיגמונד. ווער האט דען דיר געזאגט, אז איך וועל זיך פון דיר
אוועקקעהרען?
מארקוס. איך האב דיר געזאגט ארויסצוגען דאס, וואס
ביי מיר אין הארצען איז געווען. נא, איך וועל אריינגעהן צו דער מאמע,
דערנאך דארף איך פארהרען וועגען א געשעפט, לעבע וואהל! (נעמט זיין
האנד) זיגמונד! אז עס וועט דיר זיין צו שווער, זאלסטו... ניין, איך

ווייס אז די וועסט געפינגען אין זיך מוט און קראפט ... די וועסט זיך קענען בעהערשען ... די וועסט זיך פערטיגען אין דער ארבייט ... און ... זיגמונד: וואס מיינט די מיך פאר די צייט? ...

מארקוס: (קוועטשט זיין האנט, נעמט איהם שטארק ארום און קויפט איהם, גט א קוק אויף זשעניען און אב). ...

זיגמונד: וואס איז דאס מיט איהם? וואס זענט איהר אלע אזוי ... עפעס געפעלט מיר דאס נישט ... איך הייב מיך אן צו פיהלען ווי א קראנקער וואס אלע קומען צו איהם געוואהר ווערען, (זשעניע לאזט אלץ נידעריגער אראפ איהר קאפ) זשעניע, זאג מיר, וואס זאל דאס בעדייטען? ...

זשעניע: (פארוי איהר שווער צו רייזען) זיגמונד! די האסט אזוי פיהל געטרום פאר מינט-וועגען, און איך ... א, דאס איז גרויזאם!

זיגמונד: (לייגט זיין האנט אויף איהר פלייצע, מיט א שטילע נאר א פעסטע שטימע) זאג מיר אלעס אפגען, מיט א מאל ...

זשעניע: ווי אזוי זאל איך דיר זאגען, ווי זאל איך דיר געבען צו פערשטעהן? איך האב קיין קראפט. ... זיגמונד: זשעניע, איך ווארט ...

זשעניע: (נאך א קליינעם קאמפף, שטעהט אויף) הער מיך ... איך קען נישט און וועל נישט ווערען דיין פרוי ... (זיגמונד ערשטוינט) איך מוז ווערען זיין פרוי ...

זיגמונד: די ... די זאגסט דאס מיר? .. שטעהן נעמט זי אן מיט ביידע הענט אים קאפ) צייג מיר דינע אויגען ... די האסט זיך די גאנצע צייט געזעהן מיט וואהם, די האסט נישט פערגאסען פון איהם ... (פויזט) אזינד פערשטעה איך אלעס ... עס האט ערוואכט די ערשטע ליבע, עס האט אויפגעלעבט דאס פאריגע, די ליבעסט איהם ... נישט מיך ... זאג דאס מיר ארויס פריי און עהרליך ...

זשעניע: נון, איך האב דך ליבע ... נור מיין הארץ איז צומהיילט געווארען ...

זיגמונד: צומהיילט?

זשעניע: יא, ווי עס וואלט זיין צוויי טהיילען, איין טהייל א גע-זאגטע וואס ליבעט דך, און די אנדערע א קראנקע וואס ליבעט איהם ... זיגמונד: ליבע, פארט ליבע!

זשעניע: יא, מיט א קראנקע לידהאפטע ליבע, איך האב מיך געפלאגט פאר דיר און פאר מיר, איך פיהל אז דאס איז שוידערהאפט, גורם יינער מינער! .. פערשטעה מיך ... די ביזט פארט שטארקער פון איהם, די וועסט נישט פאלען, די וועסט נישט פערלירען געהן, די וועסט דאס איבערמאגען, דך וועט קיין זאך נישט צוברעכען; די האסט אלעס עהרע, רייכטום, ליבע, און ער האט גארנישט, איז דען דאס גע-דעכטיגקייט? ... דארף מען ביים שוואכען צוגעהמען די לעצטע שטיצע?

און אוועקגעבען דיר, דעם שטארקען, וואס וועט קענען אן דער שטיצע אויסקומען?

זיגמונד: די האסט אלעס געזאגט? אזינד הער מיך אויס! וועהרענד מיין ברודער האט געלעבט אן זארג, בעהאלטענדיג זיך אונטער דער מאמעס פארטוד, האב איך געמאכט אויף זיך דעם גאנצען יאך פון הארעוואניע, איך האב זיי געשלעפט מיט דעם גאנצען כח ... אזוי ווי א פאראכאד שלעפט פארזשעס אנטקעגען דעם שטראם פונם וואסער. איך האב פאר זיי אויסגערייניגט דעם וועג וואס איז שטענדיג געווען פערשמוצט מיט פליאטקעס און איינגעגע חבובות, איך האב זיי שטענדיג געפוינט איין אנשטענדיגעם לעבען און זיי פלעגען עס פערדארבען און צוטרעטען מיט די פיס, און אזינד קומט זיך מארקוסעל, דאס פע-דארבענע, פון קינדהייט אן צופאלעוועטער איינגעלע, וואס האט קיינמאל נישט געוואוסט די האנט אין קאלטען-וואסער איינצוטונקען ... דער מאר-קוס, גל בעווייזט אזינד רעכט אויף דיר, און נעמט צו פיי מיר נישט נור די זעלע, נור מיין לעבען ... וואו איז דאדי גערעכטיגקייט? .. ער איז שוואך ... פאר וואס איז ער שוואך? דערפאר וואס ער איז שטענדיג געזאסען אויף יענעםם פלייצעס, הייסט אפשר די גערעכטיגקייט צוגעהמען ביים שטארקען דאס וואס ער האט ערווארבען מיט הארעוואניע, מיט מיה, און אוועקגעבען דעם שוואכען ווייל ער איז שוואך? וואו איז די גערעכטיגקייט?

זשעניע: וואס קען איך דיר ענטפערן אויף דעם? איך ווייס נור איינס, דאס אהן מיר איז דער מוים, פערשטעהסט? דער מוים? (רחל איז דער טויר).

רחל: זשענישקע! (ווייזט אז ער ווארט). ... זשעניע: באלד, באלד, (רחל אב) אט זיצט ער דארט און ווארט אויף מיר און מוטשעט זיך, און זיין פלאגע גיט זיך מיר איבער און איך מוטשע זיך אויך, איך קען נישט זיין דא, אז ער ווארט אויף מיר דארט (ווייל געהן).

זיגמונד: געה נישט אוועק, איך בעט דך (האלט זי איין). ... זשעניע: איך קען נישט, איך קען נישט! ... זיגמונד: (נאך א שטארקען קאמפף) נו ... אז די קענסט נישט ... געה! .. רחל: (קומט אין טויר) זשעניע, אין גאטעס-וויילען! ער ווערט שוין דארט ווידער משוגע.

זשעניע: (מיט א קראנקע אונגעדולדיגקייט) באלד, אט געה איך! .. (ווייל געהן).

זיגמונד: שטעה! נעמט מיט איינער פארטעל (גוט איהר). ... זשעניע: צו וואס? ... זיגמונד: איהר זאלט זיך נישט דארפן אומקעהרען. ... זשעניע: (ערשטוינט) זיך נישט אומקעהרען?

זיגמונד. אונזערע וועגן צוגעהן זיך יעצט (פויזע).
זשעניע. (נעמט די פאפירען, די הענד ציטערן) איך האב דא נישט
דערשריבען.

זיגמונד. (קאלט) נישט-קשה! פאליא וועט דערשריבען.
זשעניע. און דא איז צוויי עקזעמפלארען.
זיגמונד. א דאנק ... שעהן ...
זשעניע. נו, דאכט זיך שוין אלעס ...
זיגמונד. יא ... גוט, א דאנק ... (זשעניע נעהט פערביסען די ליפן,
כליבט שטעהן ביי דער טהיר).

זשעניע. (נישט זיך אווארף צו זיגמונדען מיט טרעהרען) און דו? דו וועסט
בלייבען אליין? גאר אליין? שווערער מינער, גוטער! אך, ווי מיר טראגט
וועה דאס הארץ ...
זיגמונד. אויב דו האסט זיך נור אומגעקעהרט דערפאר וואס
דו האסט מיטלייד מיט מיר ... האסטו זיך אומזיסט בעמידט ...
זשעניע. אומזיסט?

זיגמונד. יא! איך דארף נישט קיין מיטלייד, איך וועל דיר
נישט דערצעהלען ווי מיר איז שווער, איך וועל נישט אויסווייזען בי
דיר מיין לעבן. ניין קענסטו מיר אוועקגעבען דיין הארץ אזוי ווי איך
האב עס דיר אוועקגעגעבן ... איז גוט, ווען נישט ...
זשעניע. און ער? און ער?

זיגמונד. נו געה! געה צו איהם! און מיר זאלען זיך נישט
בענגענען מעהר, דו הערסט? קיינמאל נישט!
זשעניע. קיינמאל נישט? ..

זיגמונד. איך וועל ארויסרייסען די לעבן פון מיין הארץ, און
וועל זיך צווינגען דין צו פערנעסען.

זשעניע. דו קענסט פערנעסען? (ווייל צוגעהן).
זיגמונד. (פעסט) געה פון מיר! איך קען נישט קוקען אויף דיר
וואס וועגן זייער הארץ אויף וואגשאלען; איך דארף נישט אזא לעבן.

איד וואלט זיך אליין פעהלעסט ... געה, געה פון מיר ...
רחל. (אין טהיר) זשעניע ... וועה איז מיר ... אין גאטעס-וויילען.
זשעניע. אדויע!! (שלינגענדיג די טרעהרען אב מיט רחל).

זיגמונד. (נעהט איבערן שטוב, בייסט די ליפען, צופט די בארד, ניסט זיך אן
א בלאז ווין, טרינקט אויס, און זעצט זיך צום טיש און שרייבט ... סטאטיא 638, וויינט שטארק).
(פארהאנג פאלט).

ע"י בית מסחר ספרים של שלמה שרברק בווילנה

יצא לאור ספרי למוד חדשים:

- (א) הדבור והקריאה אלפא-בית וראשית יריעת השפה עם חמש מאות ציורים מאת יעקב ליב תומר ק"ן המחיר 40 ק"א.
(ב) השפה העברית אלפא-בית וספר ראשון אחר אלפא-בית. ספר למיד לקריאה ולכתיבה עם ציורים מאת נ. לידסקי ור. אייזנברג המחיר 35 ק"א.
(ג) השפה והחיים ספר מקרא ולמוד עם ציורים מאת אליהו לוין 40 ק"א.
(ד) חריסתומתיה מקורות מאת יהודא שפינברג וי"ב לבנר הוצאה שניה עם הוספות ותקונים רבים 90 ק"א.
(ה) דקמנט תורת האירפאגריפיה העברית ודקדוקה מאת א. הירשוביץ בשני חלקים ח"א 20 ק"א, ח"ב 30 ק"א.
(ו) תרגילי הסגנון ספר עזר להרצאה בכתב מאת יהודא גרזובסקי וי. יחיאלצוק, ספר המורה 20 ק"א, ספר התלמיד 30 ק"א.
(ז) חמר לתרגילי ספר עזר להרצאה בכתב מאת נ. לוין בשני חלקים, חלק א' 30 ק"א, חלק ב' 60 ק"א.
(ח) תכניות לתרגילים בכתב מוצ"ל, ח"א 20 ק"א, ח"ב 30 ק"א.
(ט) חריסתומתיה עברית מאת נ. לוין יא"י פרידמאן 80 ק"א.
(י) שלחן ערוך מקוצר ומבואר ומתורגם עברית ורוסית. הוצאה שלישית בהוספות מאת י"ב לבנר המחיר 50 ק"א.
(יא) המזכיר בעד התלמידים לרשם כי בכל יום את השיעורים בכריכה 25 ק"א.
(יב) דקדוק חדש מאת אפשטיין המחיר —

המכירה הראשית מספרי רחוב יהושע שפינברג נמסר לבית מסחר.

- (א) חמשה חומשי התורה עם תרגום רוסי ביח — 1 רובל. כ"ח 50 ק"א.
(ב) חמשה חומשי תורה עם תרגום רוסי ועם מבוא ולח למקרי העתים ועם באור עברי לכתובים ובאור רוסי לעניני המדע בחקר דברי ימי הקדם ביח 2 ר' 30 ק"א, ח"א 1 ר', ח"ב 1.30 ק"א.
(ג) ספר יהושע עם תרגום רוסי ועם מבוא ושני באורים כנ"ל.
(ד) ספר שופטים עם תרגום רוסי ועם מבוא ושני באורים כנ"ל.
(ה) ספר שמואל א' וב' עם תרגום רוסי ועם מבוא ושני באורים כנ"ל — 70 ק"א, כל ספר 35 ק"א.
(ו) משפרי האורים אוצר אנציקלופדיי ללשון הקדש והמתרגם מלים ברוסית ואשכנזית (יכול 864 עמודים מלבד המבוא) — 3 ר' 50 ק"א.
(ז) או"ר המלים רחב ידיים בשפת רוסית בתרגום עברי לכל אופני שון וניכיה — 3 ר' 50 ק"א.
(ח) תורת שפת הקדש בשפת הרוסית עם מאמרים והתחנה בתרגומם לעברית — 50 ק"א.
(ט) תורת שפת ארמית בשפת רוסית כנ"ל המחיר 50 ק"א.
(י) מלבד ספרי הוצאותי נמצאים בבית מסחרי תמיד כל ספרי למוד ורוס"ל מכל התוצאות וכן כל הדברים השייכים למסחר ומכירה.
בנ"נ אשלח בקבלי, דמי קדמה 15 פריצ. בעדן מסכום הדרישה.

כתבתי: 3. III, Сребезьку, Вильно. Книжн. мар.

ספרים חדשים יצאו לאור בבית מסחר ספרים של שלמה שרברק בווילנה

9.